

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління

Факультет менеджменту

Кафедра управління виробництвом та
інноваційною діяльністю підприємств

МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ

Методичні рекомендації

щодо виконання практичних занять та самостійного
вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня
«бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» денної форми
навчання

Миколаїв
2019

УДК 006
М58

Друкується за рішенням науково-методичною комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від _____ 2019 року протокол № __.

Укладач:

С.І. Павлюк – канд. екон. наук, асистент кафедри управління виробництвом та інноваційною діяльністю підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

С.В. Фоміна – заступник директора з питань стандартизації, якості та наукової діяльності, Державне підприємство «Миколаївський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації»;

Т.В. Підпала – д-р с.-г. наук, професор кафедри технології переробки, стандартизації і сертифікації продукції тваринництва, Миколаївський національний аграрний університет.

ПЕРЕДМОВА

Характерною особливістю сучасності є глобалізація, природним наслідком якої є процеси уніфікації та стандартизації. Україна, обравши європейський вектор розвитку та підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, зобов'язалась в обумовлений термін гармонізувати національні технічні стандарти та привести систему стандартизації та сертифікації у відповідності з європейськими нормами. Міжнародна стандартизація при цьому має сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників на світових та, зокрема, європейських ринках, що, в свою чергу, дозволить покращити макроекономічні показники України та в цілому підвищить рейтинг нашої країни на світовій арені. Вивчення теоретичних і практичних основ міжнародних систем стандартизації та сертифікації є тим підґрунтям, на якому базується якісна підготовка здобувачів вищої освіти.

Метою навчальної дисципліни «Міжнародні системи стандартизації та сертифікації»: опанування теоретичними знаннями та набуття практичних навичок з питань міжнародної системи стандартизації й сертифікації підприємств, нормативної документації з ліцензування, стандартизації й сертифікації в Україні та вміння застосовувати їх на практиці.

Завдання дисципліни спрямовані на забезпечення подальшого поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти та отримання ними практичних навичок, що є вагомим чинником підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних виробників та їх продукції на світових ринках та поштовхом для розвитку національної економіки.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення методів розроблення та дії стандартів у господарській діяльності, їх впливу на якість продукції та послуг, науково-технічний прогрес і шляхів задоволення вимог ринку, забезпечення високої конкурентоспроможності за рахунок сертифікації продукції та систем якості.

У результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні знати: поняття міжнародної стандартизації, сертифікації та ліцензування; напрями державного регулювання; порядок оформлення ліцензій; законодавчі документи з питань ліцензування та сертифікації; правила сертифікації послуг та продукції; види санкцій за недотримання стандартів.

Крім того, здобувачі вищої освіти повинні вміти: оформляти документи на отримання ліцензій та сертифікатів; оцінювати відповідність якості обслуговування стандартам; дотримуватись правил безпеки якості продукції.

Знання та вміння здобувачів вищої освіти з курсу необхідні для застосування їх у діяльності суб'єктів господарювання.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Міжнародна система стандартизації

Семінарське (практичне) заняття №1

Тема 1. Міжнародна стандартизація та її роль у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з предметом дослідження дисципліни «Міжнародні системи стандартизації та сертифікації», методологічними основами курсу завданням і структурою курсу.

Рекомендована література – [9, 14, 17, 20, 21]

План семінару:

1. Значення міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами.
2. Міжнародна організація зі стандартизації (ISO).
3. Розвиток сертифікації в країнах світу.
4. Міжнародна стандартизація термінів у галузі сертифікації.

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

а) значення міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами, функції міжнародної організації зі стандартизації (ISO), розвиток сертифікації в країнах світу;

б) відповіді на основні питання;

в) практичне завдання:

- здобувачі вищої освіти обговорюють наступні питання:

1. Як ви вважаєте з якою метою вивчають дисципліну «Міжнародні системи стандартизації та сертифікації»?

2. У яких сферах професійної діяльності, на вашу думку, можна буде застосувати набуті знання з дисципліни?

3. Наведіть приклади стандартизації, які вам вдалось помітити у своєму повсякденному житті, наприклад, в університеті, вдома.

4. Наведіть приклади, коли ви помітили відсутність стандартизації у своєму повсякденному житті, наприклад, в університеті, вдома.

- представлення презентацій з тематики «Стандартизація навколо нас».

Сутність завдання полягає у тому, що здобувачі вищої освіти мають

звернути увагу на два питання:

1. Приклади стандартизації, які вдалось помітити у своєму повсякденному житті (наприклад, в університеті, вдома).
2. Приклади відсутності стандартизації, які вдалось помітити у своєму повсякденному житті (наприклад, в університеті, вдома).

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:
- 3. Розвиток сертифікації в країнах світу (*країна на вибір*).
- 4. Міжнародна стандартизація термінів у галузі сертифікації.
- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Угода про асоціацію України з ЄС – шляхи реалізації переваг.
2. Стандартизація української продукції при виведенні на європейський ринок.
3. Ефективність адаптації національної системи технічного регулювання у відповідність до вимог Європейського Союзу.
4. Роль міжнародної стандартизації в економічному розвитку України.
5. Історичні основи розвитку стандартизації та сертифікації.
6. Сертифікація, її роль у підвищенні якості продукції й розвиток на міжнародному, регіональному та національному рівнях.
7. Завдання міжнародного співробітництва в галузі стандартизації і сертифікації.

Питання для перевірки:

1. Що відображає національна стандартизація будь-якої країни у своїх стандартах?
2. Що відображає міжнародна стандартизація у своїх стандартах?
3. Яку роль грає міжнародна стандартизація у підвищенні ефективності суспільного виробництва?
4. Які основні завдання міжнародного науково-технічного співробітництва має Україна в галузі стандартизації?
5. Яку роль грає міжнародна організація зі стандартизації (ISO) у світовій спільноті?
6. Структура та склад основних органів ISO.
7. Основні рекомендації Глобальної концепції ЄС.
8. Фізичний зміст одиниць вимірювань, що входять до міжнародної системи СІ.

Семінарське (практичне) заняття №2

Тема 2. Міжнародна організація з питань стандартизації – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з роллю та функціями міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації.

Рекомендована література – [9, 14, 20, 21, 22]

План семінару:

1. Роль і функції міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації.
2. Діяльність ISO в галузі стандартизації і сертифікації.
3. Значення міжнародної стандартизації для розвитку промисловості та торговельних зв'язків між державами.
4. Комітет з оцінки відповідності (CASCO).
5. Комітет ISO з політики споживання (COPOLCO).
6. Комітет ISO з питань країн, які розвиваються (DEVCO).
7. Постійні комітети з фінансових питань та стратегічної політики (Council Standing Committees).
8. Спеціальні консультативні групи (Ad hoc Advisory Committees).
9. Технічне керівне бюро (ТМБ).

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- а) здобуття практичних навичок щодо ролі і функцій міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації, зокрема, діяльність ISO в галузі стандартизації і сертифікації
- б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань;

в) практичне завдання:

мета: навчитися визначати числові значення позасистемних одиниць фізичних величин на основі експериментальних даних наведених в основних одиницях міжнародної системи СІ.

завдання:

за допомогою програм переведення одиниць фізичних величин (табл. 1) визначити позасистемні одиниці системи СІ для лінійних вимірювань, вимірювань температури та тиску.

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Відповідно до порядкового номера здобувача вищої освіти в списку академічної групи вибрати варіант індивідуального завдання на виконання практичної роботи.
2. Використовуючи програмне забезпечення, обчислити значення наведених даних (табл. 1) у всіх можливих позасистемних одиницях

виміряних фізичних величин.

Таблиця 1 Варіанти завдань на виконання практичної роботи

Варіант завдання	Довжина, м	Температура, °К	Тиск, Па
1	23	293	101325
2	235	561	99856
3	245	125	99842
4	15	148	99632
5	198	159	99451
6	257	254	99411
7	589	45	99777
8	456	436	99521
9	254	126	99451
10	358	78	99456
11	259	178	99123
12	2458	189	99789
13	453	254	101563
14	126	256	156123
15	279	248	99887
16	486	249	99862
17	45896	345	89654
18	563	346	89236
19	2489	84	89777
20	4598	821	89123
21	578	912	99456
22	563	563	99123
23	964	521	99749
24	852	222	99532
25	561	213	99864

результати роботи:

Результати обчислень оформити в таблиці та зробити висновок.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. Значення міжнародної стандартизації для розвитку промисловості та торговельних зв'язків між державами.
2. Роль і функції міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації.

- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Загальні відомості про стандартизацію (*країна на вибір*).
2. Роль стандартизації в розвитку народного господарства країни (*країна на вибір*).
3. Основні поняття та визначення в галузі стандартизації (*країна на вибір*).

Питання для перевірки:

1. Поняття стандартизації, її мета й основні напрямки.

2. Рівні стандартизації.
3. Ефективність використання стандартів.
4. Функції стандартів як нормативно-технічних документів.
5. Вплив стандартизації на якість продукції.

Семінарське (практичне) заняття №3

Тема 3. Міжнародна стандартизація і міжнародні системи сертифікації. Міжнародні стандарти – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з основними принципами і правилами розроблення та впровадження міжнародних стандартів.

Рекомендована література – [9, 14, 20, 21, 28-36]

План семінару:

1. Визначення, основні принципи та сфера застосування міжнародних стандартів.
2. Історія створення стандарту ISO і визначення його функції.
3. Причини впровадження стандартів серії ISO організаціями.
4. Основні принципи і правила розроблення та впровадження стандартів.
5. Міжнародна електротехнічна комісія (International Electrotechnical Commission (IEC)).
6. Міжнародний союз електрозв'язку (International Telecommunication Union).
7. Європейський комітет із стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CEN/CENELEC).
8. Європейський інститут телекомунікаційних стандартів (European Telecommunications Standards Institute (ETSI)).
9. Міжнародне бюро мір і ваг (Bureau international des poids et mesures, BIMP).
10. Міжнародна організація законодавчої метрології (фр. Organisation Internationale de Métrologie Légale, OIML, англ. International Organization of Legal Metrology).
11. Міжнародна конфедерація з вимірювань (International Measurement Confederation (IMEKO)).
12. Всесвітня метеорологічна організація (World Meteorological Organization (WMO)).
13. Система з сертифікації виробів електронної техніки (Quality Assessment System For Electronic Components (IECQ)).

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

а) принципи та сфери застосування міжнародних стандартів, функції стандарту, причини впровадження стандартів ISO організаціями (підприємствами, установами), основні правила розроблення та впровадження стандартів

б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань;

в) практичне завдання:

мета: навчитися визначати метрологічні характеристики засобів вимірювальної техніки за інформацією, наведеною на шкалі приладу;

завдання:

визначити метрологічні характеристики двох засобів вимірювальної техніки за зовнішнім виглядом їхньої шкали.

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Відповідно до порядкового номера здобувач вищої освіти в списку академічної групи (табл. 2) вибрати варіант індивідуального завдання на виконання практичної роботи.

Таблиця 2 Варіанти завдань на виконання практичної роботи

Варіант завдання	Назва засобу вимірювальної техніки
1	Манометр
2	Термометр
3	Лічильник води
4	Лічильник газу
5	Рулетка стрічкова
6	Метр складний
7	Мікрометр
8	Штангенциркуль
9	Термометр
10	Лічильник води
11	Лічильник газу
12	Рулетка стрічкова
13	Метр складний
14	Мікрометр
15	Штангенциркуль
16	Термометр
17	Манометр
18	Лічильник води
19	Лічильник газу
20	Метр складний

результати роботи:

результати обчислень оформити в таблиці та зробити висновок.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. Історія створення стандарту ISO і визначення його функції (в залежності від сфери застосування).

2. Міжнародна електротехнічна комісія (International Electrotechnical Commission (IEC)).
3. Міжнародний союз електрозв'язку (International Telecommunication Union).
4. Європейський комітет із стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CEN/CENELEC).
5. Європейський інститут телекомунікаційних стандартів (European Telecommunications Standards Institute (ETSI)).
6. Міжнародне бюро мір і ваг (Bureau international des poids et mesures, BIPM).
7. Міжнародна організація законодавчої метрології (фр. Organisation Internationale de Métrologie Légale, OIML, англ. International Organization of Legal Metrology).
8. Міжнародна конфедерація з вимірювань (International Measurement Confederation (IMEKO)).
9. Всесвітня метеорологічна організація (World Meteorological Organization (WMO)).
10. Система з сертифікації виробів електронної техніки (Quality Assessment System For Electronic Components (IECQ)).

- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Принципи стандартизації.
2. Взаємозв'язок стандартизації з різними галузями знань.
3. Призначення стандартів ISO в різних сферах застосування (*на вибір*).

Питання для перевірки:

1. Які основні принципи розробки та впровадження міжнародних стандартів?
2. Вказати сфери застосування міжнародних стандартів.
3. Яка історія створення стандарту?
4. Назвіть основні фактори, що вплинули на розробку та впровадження міжнародного стандарту?
5. Вказати етапи та правила розробки та впровадження міжнародних стандартів?

Семінарське (практичне) заняття №4

Тема 4. Серія стандартів ISO 9000 - Менеджмент якості – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти змістом серії стандартів ISO 9000 - Менеджмент якості.

Рекомендована література – [14, 25, 26]

План семінару:

1. Серія стандартів ISO 9000.
2. Рекомендації та інструментарій для компаній і організацій відповідно до серії стандартів ISO 9000.
3. Призначення та сфера застосування ISO 9000:2015.
4. Основоположні поняття та принципи управління якістю.
5. Розроблення СУЯ з використанням основоположних понять і принципів. При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

а) сутність категорій: зміст та призначення стандартів серії ISO 9000, поняття та принципи управління якістю.

б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань.

в) практичне завдання:

мета: дослідити переваги та недоліки сертифікації системи управління підприємства;

завдання:

Ділова гра на тему: «Допоможіть шефу прийняти рішення щодо доцільності розробки системи управління якістю та її сертифікації».

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Шеф – має позицію інвестора, який має заплатити значну суму за розробку системи управління якістю та її сертифікацією. Коливається, оскільки не знає яке рішення йому прийняти;
2. Радники 1, 2, 3 – пропонують розробляти систему управління якістю власними силами та сертифікувати її у відповідному спеціалізованому органі;
3. Радники 4, 5, 6 – пропонують розробляти систему управління якістю за участю групи сторонніх консультантів та сертифікувати її у відповідному спеціалізованому органі;
4. Працівник на якого мають бути покладені задачі щодо розробки системи управління якістю;
5. Група сторонніх консультантів-аудиторів системи якості.

результати роботи:

Шеф має прийняти обґрунтоване рішення щодо доцільності розробки системи управління якістю та її сертифікації. Пояснити своє рішення групі.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. Стандарти систем менеджменту ISO.
2. Терміни та визначення понять в ISO 9000:2015.

3. Стандарти СУЯ, інші системи управління та моделі досконалості.
- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Перелік національних стандартів України, що гармонізовані з міжнародними стандартами, що визначено в стандарті ISO 9000:2015.
2. Міжнародні стандарти якості.

Питання для перевірки:

1. Які стандарти входять до серія ISO 9000 ?
2. Назвіть призначення та сферу застосування ISO 9000:2015.
4. Які основоположні поняття та принципи управління якістю?
5. Яким чином здійснюють розроблення СУЯ відповідно до ISO 9000:2015?

Семінарське (практичне) заняття №5

Тема 5. ISO 22000 – Безпека харчових продуктів та серія стандартів ISO 14000 – Екологічний менеджмент– 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з змістом та призначенням стандартів ISO 22000 – Безпека харчових продуктів та серією стандартів ISO 14000 – Екологічний менеджмент.

Рекомендована література – [14, 25, 26]

План семінару:

1. ISO 22000 серія міжнародних стандартів, що містять інформацію про безпеку харчових продуктів.
2. Роль міжнародних стандартів в забезпеченні безпеки глобальної збутової виробничої мережі
3. Серія стандартів ISO 14000.
4. Стандарт ISO 14001: 2015.
5. Стандарт ISO 14006: 2011.
6. НАССР – складова системи управління якістю продукції аграрних підприємств.

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- а) зміст та призначення стандартів ISO 22000 – Безпека харчових продуктів та серією стандартів ISO 14000 – Екологічний менеджмент;
- б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань;
- в) практичне завдання:

мета: формування здобувачами вищої освіти з нормативною базою сертифікації продуктів харчування

завдання

ознайомитися з документами, що складають нормативну базу сертифікації продуктів харчування та вибрати один з документів для реферативного огляду.

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Здобувачу вищої освіти необхідно ознайомитися з документами, що складають нормативну базу сертифікації продуктів харчування.
2. Із цією метою здобувач вищої освіти вивчає один з документів, який обирає за варіантом, що визначається за номером у списку групи.
3. Відомості про цей документ обсягом до 2-х сторінок викладаються в роботі.

результати роботи:

за результатами завдання необхідно зробити доповідь в аудиторії.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. Стандарт ISO 14001: 2015.
 2. Стандарт ISO 14006: 2011.
 3. Впровадження методології НАССР у практику вітчизняних підприємств.
- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Запровадження стандартів як основа екологічного менеджменту.
2. Використання принципів НАССР для забезпечення якості та безпечності продуктів на підприємствах роздрібної торгівлі.
3. Теоретичні основи екологічного менеджменту.
4. Міжнародний підхід до екологічного менеджменту.
5. Етапи розроблення системи НАССР на молокопереробному підприємстві.
6. Запровадження НАССР у закладах громадського харчування.
7. Шляхи формування екологічного менеджменту в Україні.

Питання для перевірки:

1. Яка роль та призначення серія міжнародних стандартів ISO 22000?
2. Роль стандартів у забезпеченні безпеки харчових продуктів.
3. Яка роль міжнародних стандартів в забезпеченні безпеки глобальної збутової виробничої мережі?
4. У чому полягає роль екологічного менеджменту в формуванні конкурентоспроможності?

5. Яка роль та призначення міжнародного стандарту 14001: 2015?
6. У чому полягає роль та призначення міжнародного стандарту ISO 14006: 2011?
7. Назвіть основні етапи впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві.
8. В чому суть екологічної паспортизації підприємства?
9. Що таке «концепція екоефективності»?
10. НАССР: розробка, впровадження та контроль.

Модуль 2. Міжнародна система сертифікації

Семінарське (практичне) заняття №6

Тема 6. Політика європейського співтовариства з оцінювання відповідності – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з основними засадами політики європейського співтовариства з оцінювання відповідності.

Рекомендована література – [13, 14, 18, 20]

План семінару:

1. Комплексний підхід до взаємного визнання результатів сертифікації за умови компетентності, високого технічного оснащення і відкритості.
2. Створення режиму відкритості до інформації про вимоги стандартів, методи випробування, вимоги безпечності виробів.
3. Банк даних «Сертифікат».
4. «Блакитна настанова» із впровадження правил Європейського Союзу щодо продукції.

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- а) основні ключові питання політики європейського співтовариства з оцінювання відповідності.
- б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань;

мета: вміння користуватися базою стандартів ISO та їх застосування в різних сферах діяльності.

завдання:

При вивченні тем курсу, пов'язаних зі міжнародною стандартизацією і сертифікацією здобувачам вищої освіти необхідно знайти існуючі в базі ISO стандарти, що використовуються у тій чи іншій сфері, зробити їх

реферативний переклад та/або огляд.

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Зайти на веб-сторінку ISO – <https://www.iso.org/obp/ui/#home>
2. У стрічці пошуку вибрати необхідний стандарт.
3. Для перекладу використовувати такі перекладачі:

Мультитран – <https://www.multitran.ru/>

Reverso context – <https://context.reverso.net>

результати роботи:

Результати оформити в індивідуальній роботі.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. «Блакитна настанова» із впровадження правил Європейського Союзу щодо продукції.
- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. «Блакитна настанова» відкриє ринок ЄС для українських продуктів.
2. Напрями трансформації технічного регулювання продукції в контексті імплементації положень економічної частини угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
3. Інтеграція аграрного сектору України до внутрішнього ринку Європейського Союзу.
4. Європейська система оцінки відповідності та акредитації.
5. Основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів.
6. Інноваційно-технологічне забезпечення розвитку переробно-харчових галузей. Ресурсні можливості розвитку аграрного сектора економіки України.
7. Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР).

Питання для перевірки:

1. Інформаційний огляд законодавства ЄС щодо безпеки продукції.
2. Регулювання вільного руху товарів.
3. Міжнародні аспекти законодавства ЄС щодо безпеки продукції.
4. Відображення в українському законодавстві документів New Goods Package.
5. Коли застосовується гармонізоване законодавство ЄС на продукцію.
6. Дійові особи в ланцюгу постачання продукції та їх обов'язки.

7. Законодавство у сфері оцінки відповідності.

Семінарське (практичне) заняття №7

Тема 7. Комітет по оцінці відповідності (CASCO): роль та основні функції – 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з роллю та основними функціями Комітету по оцінці відповідності (CASCO), його організаційною структурою.

Рекомендована література – [14, 15, 28-36]

План семінару:

1. Комітет по оцінці відповідності (CASCO): роль та основні функції.
2. Організація діяльності.
3. Стандарти (проекти), що знаходиться в компетенції ISO/CASCO.
4. Група з політики і координації голови (CPC).
5. Група технічної взаємодії (TIG).
6. Група стратегічного альянсу і регулювання (STAR).

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- а) роль та основні функції Комітету по оцінці відповідності (CASCO), його організаційну структуру;
- б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань.

в) практичне завдання:

мета: навчитись визначати користь від обов'язкової та добровільної сертифікації, визначити сутність системи сертифікації в Україні.

завдання:

Ділова гра на тему: «Що краще для країни: обов'язкова чи добровільна сертифікація?»

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Завдання передбачає поділ здобувачів вищої освіти на 2 групи, які мають альтернативне бачення:

- група 1 підтримує політику обов'язкової сертифікації;
- група 2 підтримує політику добровільної сертифікації.

результати роботи:

Здобувачі вищої освіти у групах по-черзі презентують свою позицію.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

5. Група технічної взаємодії (TIG).
6. Група стратегічного альянсу і регулювання (STAR).

- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Міжнародні та регіональні угоди про взаємне визнання результатів вимірювань і випробувань.
2. Стандартизація в галузі оцінки відповідності.
3. Модулі оцінки відповідності.
4. Оцінка відповідності та акредитації.
5. Діяльність національних органів з акредитації інших країн

Питання для перевірки:

1. Які основні функції Комітету по оцінці відповідності?
2. Які Стандарти (проекти) знаходяться в компетенції ISO/CASCO.

Семінарське (практичне) заняття №8

Тема 8. Особливості системи стандартизації та сертифікації в Україні
– 4 години

Мета заняття – ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями стандартизації та сертифікації в Україні.

Рекомендована література – [1-8, 12, 13, 16, 26]

План семінару:

1. Організація роботи зі стандартизації в Україні.
2. Державна система стандартизації.
3. Порядок впровадження стандартів і державний нагляд за їх додержанням.
4. Мета та основні принципи державної політики у сфері стандартизації. Суб'єкти стандартизації в Україні.
5. Стандарти. Види стандартів. Категорії стандартів.
6. Розроблення, прийняття, перевірка, внесення змін та перегляд стандартів.
6. Порядок застосування стандартів в маркетинговій діяльності.
7. Державний нагляд за додержанням стандартів.
8. Кодекси усталеної практики (зводи правил).
9. Технічні умови.

При опрацюванні теми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- а) сутність категорій: особливостями стандартизації та сертифікації в Україні;
- б) відповіді на основні питання.

вміти:

- виконувати завдання для перевірки знань.
- в) практичне завдання:

мета: узагальнення знань щодо управління якістю – використання моделі премій з якості.

Завдання:

1. Підготувати реферативні повідомлення до 2-х сторінок та/або презентацій на тему «Міжнародні та національні премії у сфері якості». Наприклад, Європейська премія з якості.

рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацювати теоретичний матеріал.
2. Використати інформацію з мережі Інтернет.

результати роботи:

Результати завдання представити у вигляді реферативного повідомлення та/або презентації.

Самостійна робота:

- підготувати питання, що винесені на самостійне опрацювання:

1. Порядок застосування стандартів в маркетинговій діяльності.
2. Державний нагляд за додержанням стандартів.
3. Кодекси ustalеної практики (зводи правил).
4. Технічні умови.

- виконати реферати.

Орієнтовний список тем для рефератів

1. Відповідальність за порушення законодавства в галузі сертифікації та стандартизації продукції.
2. Застосування основних методів стандартизації в Україні.
3. Комплексна стандартизація національної промисловості і її вплив на конкурентоспроможність на зовнішніх ринках.
4. Особливості становлення державної системи стандартизації України.
5. Реформування державної системи стандартизації України.

Питання для перевірки:

1. Які види діяльності включає правове забезпечення стандартизації та сертифікації?
2. За допомогою яких галузей права забезпечується розробка, затвердження, використання й державна охорона стандартів і технічних вимог до якості продукції?
3. Що таке доброякісна продукція з точки зору нормативних актів?
4. Які задачі має законодавство в галузі стандартизації, метрології та управління якістю продукції?
5. Які органи виконують функції органів державної та галузевої служби стандартизації?

6. Основні функції Держстандарту України (ДСТУ).
7. Особливості кожного з видів нормативних документів, що входять до складу національної системи стандартизації.
8. Обов'язкові та рекомендаційні вимоги ДСТУ.
9. Відповідальність за порушення, допущені під час розробки нормативних документів зі стандартизації.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Стандартизація – це:
 - a. розроблення стандартів
 - b. зведення до мінімуму різноманітності різних виробів
 - c. діяльність з метою досягнення оптимального ступеня упорядкування в певній галузі.
 - d. сукупність об'єктів, на які розповсюджуються вимоги стандарту

2. Об'єктом стандартизації є:
 - a. технічні умови
 - b. підприємство, продукція
 - c. продукція, процес, послуга
 - d. продукція, послуга, технічні умови

3. На які категорії ділять нормативні документи із стандартизації?
 - a. ДСТУ, ГСТУ, ТК, ТУУ, СТП
 - b. ДСТУ, ГСТУ, СТТУ, ТУУ, СТП
 - c. ДСТУ, ГСТУ, СТП
 - d. ДСТУ, УкрНДІССІ, ДНДІ «Система», УкрЦСМ, ТК

4. Уніфікація – це дії, які направлені:
 - a. на скорочення кількості технічних стандартів
 - b. на прискорення розробки нової техніки
 - c. на конструювання і експлуатацію виробів, які мають взаємозамінні вузли і агрегати
 - d. на приведення об'єктів до однотипності на основі встановлення раціонального числа їх різновидів

5. Симпліфікація – це процес:
 - a. скорочення кількості технічних стандартів
 - b. прискорення розробки нової техніки
 - c. конструювання і експлуатацію виробів, які мають взаємозамінні вузли і агрегати
 - d. зведення до мінімуму різноманітності різних виробів

6. Агрегативання – це метод, який ґрунтується на:
 - a. скороченні кількості технічних стандартів
 - b. прискоренні розробки нової техніки
 - c. конструюванні і експлуатації виробів, які мають взаємозамінні вузли і агрегати
 - d. зведенні до мінімуму різноманітності різних виробів

7. Для комплексної стандартизації характерні три головних методичних принципи:
 - a. повторювання, варіантність, взаємозамінність
 - b. системність, оптимальність, плановість
 - c. системність, уніфікація, симпліфікація
 - d. агрегативання, типізація, взаємозамінність

8. За яким документом було створено міждержавну стандартизацію?
 - a. декрет «Про захист прав споживачів»
 - b. декрет «Про стандартизацію і сертифікацію»

- c. угода «Про проведення погодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації»
- d. декрет «Про забезпечення єдності вимірювань»

9. Коли була створена Міжнародна організація зі стандартизації (ISO)?

- a. 1970
- b. 1956
- c. 1946
- d. 1936

10. Який орган є постійно діючим робочим органом в галузі міждержавної стандартизації?

- a. технічний секретаріат
- b. технічний комітет
- c. технічна рада
- d. національний орган зі стандартизації

11. Що є об'єктом стандартизації?

- a. нормативний документ, затверджений відповідним органом зі стандартизації
- b. документ, який встановлює правила, що торкаються різних видів діяльності або результатів
- c. предмет, що підлягає стандартизації
- d. немає вірної відповіді

12. Що таке категорія стандарту?

- a. характеристика стандарту, що визначає сферу його дії
- b. специфіка об'єкта стандартизації
- c. орган зі стандартизації, що розробляє і затверджує стандарт
- d. сукупність об'єктів стандартизації, на яку розповсюджуються вимоги стандарту

13. Чи вірне твердження: "Уніфікація – це дії, які направлені на скорочення кількості технічних стандартів"

- a. Правильно
- b. Неправильно

14. Чи вірне твердження: "Агрегування – це метод, який ґрунтується на конструюванні і експлуатації виробів, які мають взаємозамінні вузли і агрегати"

- a. Правильно
- b. Неправильно

15. На що розробляються галузеві стандарти України?

- a. на продукцію, послуги, процеси якщо відсутні національні стандарти
- b. на продукцію (процеси, послуги), на яку відсутні національні стандарти і якщо необхідно встановити вимоги, які перевершують або доповнюють національні стандарти
- c. на продукцію (процеси, послуги), що виробляють на конкретному підприємстві
- d. на вимоги до продукції і такі, що регулюють відносини між постачальником (розробником) і споживачем (замовником) цієї продукції

16. Стандартизація, яка здійснюється на рівні однієї держави – це:
- Регіональна стандартизація
 - Галузева стандартизація
 - Національна стандартизація
 - немає вірної відповіді
17. Функціонування державної системи стандартизації здійснює:
- Міждержавна рада із стандартизації країн СНД
 - Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт)
 - Українське Агентство зі Стандартизації
 - Державна система сертифікації УкрСЕПРО
18. Основоположні стандарти це –
- Галузь розповсюдження стандартів
 - Категорія стандартів
 - Характеристика стандартів
 - Вид стандартів
19. Стандарт, прийнятий міжнародною організацією зі стандартизації, - це
- Міждержавний стандарт
 - Міжнародний стандарт
 - Національний стандарт
 - Регіональний стандарт
20. У чому полягає основне завдання стандартизації?
- зведення до мінімуму різноманітності різних виробів
 - створювати системи нормативної документації, що визначають прогресивні вимоги до продукції та послуг
 - розробляти галузеві стандарти
 - немає вірної відповіді
21. Діяльність з метою досягнення оптимального ступеня упорядкування в певній галузі шляхом встановлення положень для загального та багаторазового використання це:
- сертифікація
 - уніфікація
 - стандартизація
 - симпліфікація
22. Дії третьої сторони, які встановлюють відповідність продукції конкретному нормативному документу – це:
- сертифікація
 - уніфікація
 - стандартизація
 - симпліфікація
23. Технічне регулювання – це правове регулювання відносин у сфері встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до:
- продукції
 - процесів, систем і послуг
 - персоналу

- d. немає вірної відповіді
- e. усі відповіді вірні

24. Вплив на ринок товарів і послуг, захист вітчизняного виробника та споживача це:

- a. нормативна функція стандартизації
- b. регулятивна функція стандартизації
- c. соціальна функція стандартизації
- d. навчальна функція стандартизації

25. Соціальна функція стандартизації проявляється через:

- a. вплив на ринок товарів і послуг, захист вітчизняного виробника та споживача
- b. забезпечення безпеки та якості товарів, послуг; захист прав споживачів
- c. формування вимог до продукції, процесів, послуг, методів
- d. допомогу у веденні бізнесу

26. Що відноситься до основних завдань стандартизації?

- a. захист інтересів споживачів та держави в питаннях безпеки продукції, охорони здоров'я
- b. забезпечення якості продукції відповідно з досягненнями науки та техніки
- c. реалізація єдиної технічної політики
- d. інформація споживачів продукції і послуг
- e. ведення правових дій у бізнесі

27. За версією ISO найважливішими результатами стандартизації повинні бути:

- a. підвищення ступеня відповідності продукції, процесів та послуг їх функціональному призначенню
- b. розробка стандартів і технічних умов
- c. сприяння науково-технічному співробітництву
- d. усунення перешкод у торгівлі
- e. планування змін у стандарти для підвищення науково-технічного прогресу

28. Цілі стандартизації можна підрозділити на:

- a. загальні і конкретні
- b. перспективні і не перспективні
- c. великі, середні і малі
- d. усі відповіді вірні

29. Документ, що встановлює правила, загальні принципи чи характеристики щодо різних видів діяльності або їх результатів це:

- a. припис
- b. нормативний документ
- c. положення
- d. стандарт

30. Предмет, який підлягає стандартизації це:

- a. суб'єкт стандартизації
- b. об'єкт стандартизації
- c. завдання стандартизації
- d. мета стандартизації

31. Стандарт – це:
- розробка норм, вимог, правил
 - правила, поняття, визначення
 - зразок або еталон якості, через який держава здійснює науково обгрунтоване управління якістю
 - державний класифікатор
32. Стандарт, який прийнятий регіональною міжнародною організацією зі стандартизації лише одного географічного, політичного або економічного регіону - це:
- національний стандарт
 - регіональний стандарт
 - міжнародний стандарт
 - міждержавний стандарт
33. Стандарт, що прийнятий національним органом з стандартизації та доступний широкому колу підприємців і споживачів - це:
- Національний стандарт
 - Міжнародний стандарт
 - Гармонізований стандарт
 - Міждержавний стандарт
34. Загальне погодження, яке характеризується відсутністю суттєвих заперечень стосовно важливих питань у більшості зацікавлених сторін - це
- настанова
 - регламент
 - консенсус
 - уніфікований стандарти
35. Нормативний документ, що встановлює технічні вимоги, яким мають відповідати виріб, процес чи послуга - це:
- технічні умови
 - документ, що рекомендує практичні прийоми чи методи проектування
 - частина стандарту
 - звід правил проектування, виготовлення, монтажу, експлуатації або утилізації обладнання, конструкцій чи виробів
36. Принцип перспективності стандартизації забезпечується:
- періодичною перевіркою стандартів та іншої нормативної документації
 - розробкою нормативних документів на об'єкти стандартизації, що належать до певної галузі
 - розробкою і випуском випереджаючих стандартів
 - законодавчим характером стандартизації
37. Принцип плановості стандартизації забезпечується:
- розробкою і випуском випереджаючих стандартів
 - шляхом складання перспективних і поточних планів з розробки, розвитку і проведення робіт зі стандартизації
 - перевіркою стандартів та іншої нормативної документації
 - вироблення й прийняття таких норм, правил та вимог, що забезпечують народному господарству оптимальні втрати ресурсів

38. Вірне/не вірне дане твердження: "За порушення вимог обов'язкових стандартів, іншої нормативної документації передбачена юридична відповідальність згідно з чинним законодавством"

- a. Правильно
- b. Неправильно

39. Можливість використання одного виробу, вузла, агрегату чи послуги замість іншого подібного виробу, вузла, агрегату, не змінюючи їх функціонального призначення називається:

- a. спеціалізація
- b. обов'язковість
- c. динамічність
- d. взаємозамінність

40. Спеціалізація – це:

- a. організаційно-технічні заходи, спрямовані на створення виробництва для випуску однотипної продукції чи послуг у широкому масштабі
- b. приведення об'єктів до одноманітності і встановлення раціональної кількості їх різновидів
- c. розроблення типових конструкцій, технологічних, організаційних та інших рішень
- d. усі відповіді вірні

41. Метою Національної системи стандартизації України є:

- a. здійснення єдиної технічної політики
- b. захист інтересів вітчизняних виробників та споживачів продукції (процесів, робіт, послуг)
- c. гармонізація національних стандартів із світовими аналогами
- d. здійснення реєстрації нормативних документів

42. Державні стандарти України (скорочена назва)

- a. ГСТУ
- b. ДСТУ
- c. ГОСТ
- d. НСТУ

43. Державні стандарти України містять обов'язкові та рекомендовані вимоги

- a. Правильно
- b. Неправильно

44. ГСТУ розробляють на продукцію, послуги:

- a. за потребою розповсюдження та впровадження систематизованих, узагальнених результатів фундаментальних і прикладних досліджень, одержаних у певних галузях знань та сферах професійних інтересів
- b. в разі відсутності ДСТУ, або за потребою встановлення вимог, які перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів для всіх підприємств і організацій даної галузі
- c. для встановлення вимог, що регулюють відносини між постачальником (розробником, виробником) і споживачем (замовником) продукції
- d. лише для конкретного підприємства

45. Код України у штрих-коді:

- a. 001
- b. 480
- c. 482
- d. 276

46. Сертифікація - це:

- a. сукупність дій і процедур, що здійснюються з метою підтвердження того, що продукт або послуга відповідають певним стандартам чи технічним умовам
- b. визнаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам
- c. сукупність дій і процедур, що здійснюються з метою підтвердження того, що продукт або послуга відповідають певним стандартам чи технічним умовам
- d. сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції
- e. створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі

47. Для того, щоб переконатися, що послуга "надана правильно", необхідно знати, яким вимогам вона повинна відповідати і яким чином можна засвідчити цю відповідність. Загальноприйнятим способом такого засвідчення є сертифікація відповідності

- a. Правильно
- b. Неправильно

48. Сертифікація підтверджує безпеку товару або послуги для здоров'я і життя людини, її майна і навколишнього природного середовища

- a. Правильно
- b. Неправильно

49. Метою сертифікації є:

- a. сертифікації продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження
- b. запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян і навколишнього природного середовища
- c. сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції
- d. створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі

50. Сертифікація в Україні поділяється на:

- a. пряму та непряму
- b. залежну і незалежну
- c. обов'язкову та добровільну
- d. сертифікацію товарів та сертифікацію послуг

51. Сертифікація поділяється на:

- a. пряму та непряму
- b. залежну і незалежну
- c. стандартизацію і метрологію
- d. обов'язкову та добровільну

52. Обов'язкова сертифікація на відповідність вимогам нормативних документів проводиться органами з сертифікації в державній і приватній системах сертифікації

- a. Правильно
- b. Неправильно

53. Перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією включає:

- a. обов'язкова сертифікація
- b. добровільна сертифікація
- c. обов'язкова і добровільна
- d. усі відповіді вірні

54. Заявникові видається сертифікат та право маркувати продукцію спеціальним знаком відповідності

- a. у разі подачі заявки на сертифікацію
- b. у разі позитивного рішення органу з сертифікації
- c. у разі неможливості проведення сертифікації
- d. усі відповіді вірні

55. Документ, який засвідчує, що товари та послуги відповідають стандарту на них називається:

- a. сертифікат якості
- b. стандарт підприємства
- c. сертифікат відповідності
- d. штрих-код

56. Сертифікат відповідності – це:

a. незалежна оцінка відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам

b. документ, який засвідчує, що товари та послуги відповідають стандарту на них

c. підтвердження, що проводиться випробування лабораторіями даних послуг

d. документ, який засвідчує, що сертифікація проводилася

57. До об'єктів підтвердження відповідності (сертифікації) відносяться:

- a. продукція (процеси, роботи, послуги)
- b. органи сертифікації
- c. лабораторії
- d. стандарти

58. Об'єкти підтвердження відповідності (сертифікації):

- a. продукція (процеси, роботи, послуги)
- b. системи управління якістю
- c. персонал
- d. документація
- e. Закони України
- f. ДСТУ

59. В Україні створено національну систему сертифікації у

- a. 1990 році
- b. 1993 році
- c. 2001 році
- d. національна система сертифікації відсутня

60. Сертифікація – процедура, за допомогою якої третя сторона дає письмову гарантію, що продукція, процес чи послуга відповідають заданим вимогам. Хто є третьою стороною?

- a. покупець
- b. випробувальна лабораторія
- c. продавець
- d. держава

61. Сертифікація – процедура, за допомогою якої третя сторона дає письмову гарантію, що продукція, процес чи послуга відповідають заданим вимогам. Кого прийнято вважати першою стороною?

- a. виготовлювача, продавця продукції
- b. покупця, споживача
- c. сертифікаційну лабораторію
- d. державу

62. Випробувальна лабораторія для підтвердження своєї компетентності й об'єктивності проходить процедуру акредитації

- a. Правильно
- b. Неправильно

63. Заява постачальника під його повну відповідальність про те, що продукція, технологічний процес чи послуга відповідають визначеному стандарту чи іншому нормативно-технічному документу - це:

- a. сертифікація
- b. відповідність
- c. стандартизація
- d. дане твердження не можливе

64. Система сертифікації - це:

- a. система, що має свої власні правила процедури і керівництва для проведення сертифікації відповідності
- b. і є сертифікація
- c. система надання послуг
- d. органи керівництва сертифікацією

65. Документ, виданий відповідно до правил системи сертифікації, який зазначає, що дана продукція, технологічний процес чи послуга відповідають вимогам, які визначені стандартами чи іншими нормативним документами, що устанавлюють вимоги до них.

- a. схема сертифікації
- b. випробування
- c. сертифікат відповідності
- d. усі відповіді вірні

66. Випробувальна лабораторія - це:

- a. лабораторія, яка здійснює (сертифікаційні) випробування
- b. встановлення здатності здійснювати випробування
- c. орган, який керує системою акредитації
- d. орган з сертифікації, який діє згідно з правилами

67. Будь-який виріб, процес чи послуга, що виготовляється, здійснюється чи надається для задоволення суспільних потреб - це:

- a. система якості
- b. продукція
- c. суб'єкт підприємницької діяльності
- d. процедура відповідності

68. Виробник - це:

- a. юридична особа
- b. фізична особа
- c. суб'єкт підприємницької діяльності, відповідальний за проектування, виготовлення, пакування та маркування продукції
- d. продавець продукції

69. Декларування відповідності - процедура, за допомогою якої виробник або уповноважена ним особа (далі - виробник) під свою повну відповідальність документально засвідчує, що продукція відповідає встановленим законодавством вимогам

- a. Правильно
- b. Неправильно

70. Документально оформлена в установленому порядку заява виробника, де дається гарантія відповідності продукції вимогам, встановленим законодавством

- a. сертифікат відповідності
- b. декларація про відповідність
- c. процес сертифікації
- d. усі відповіді вірні

71. Законодавчо регульована сфера - сфера, в якій вимоги до продукції та умови введення її в обіг регламентуються законодавством

- a. Правильно
- b. Неправильно

72. Процес, який демонструє, що встановлені вимоги щодо продукції, процесу, послуги, системи, особи чи органу були виконані

- a. процес надання послуг
- b. стандартизація і сертифікація
- c. оцінка відповідності
- d. немає вірної відповіді

73. Закон, який регулює відносини, що виникають у процесі підтвердження відповідності продукції, систем якості, систем управління якістю, систем екологічного управління, персоналу вимогам називається:

- a. Про сертифікацію
- b. Про регулювання відносин
- c. Про захист прав споживачів
- d. Про підтвердження відповідності

74. Об'єктами підтвердження відповідності є:

- a. персонал
- b. продукція
- c. системи управління якістю
- d. системи екологічного управління

75. Державна політика у сфері підтвердження відповідності базується на таких принципах:

- a. неупередженості, прозорості та доступності процедур підтвердження відповідності
- b. забезпечення ідентичних процедур підтвердження відповідності продукції вітчизняного та іноземного походження
- c. забезпечення повного та всебічного інформування з питань підтвердження відповідності всіх заінтересованих сторін
- d. дотримання вимог щодо конфіденційності інформації, отриманої в результаті робіт з підтвердження відповідності

76. Кабінет Міністрів України у сфері підтвердження відповідності:

- a. забезпечує здійснення державної політики у сфері підтвердження відповідності
- b. організовує підготовку та підвищення кваліфікації фахівців з підтвердження відповідності
- c. укладає міжнародні угоди у сфері підтвердження відповідності
- d. готує пропозиції щодо призначення органів з оцінки відповідності

77. Сертифікація в законодавчо нерегульованій сфері провадиться:

- a. обов'язково
- b. на добровільних засадах
- c. на вимогу Кабінету Міністрів
- d. для заміни бракованої продукції

78. Обов'язковій сертифікації підлягають:

- a. автомобілі
- b. продукції, роботи, послуги, якість яких безпосередньо визначає безпеку для життя, здоров'я і майна громадян
- c. продукти харчування, медикаменти
- d. ресторани
- e. готелі

79. Підставою для проведення обов'язкової сертифікації є:

- a. законодавчі документи
- b. санітарні норми та правила
- c. технічна документація
- d. договірні умови між заявником та органом сертифікації

80. Переваги підприємств у результаті сертифікації :

- a. окращання менеджменту управління
- b. освоєння нової продукції
- c. підвищення ступеня задоволення потреб споживачів
- d. додаткові конкурентні переваги продукції порівняно з несертифікованими товарами-конкурентами

81. Знак відповідності в Україні:

- a. маркування СЕ
- b. має форму незамкненого з правого боку кола, усередині якого вміщено стилізоване зображення трилисника
- c. маркування ЕС
- d. п'ятикутна зірка з написом "Знак якості"

82. Знак відповідності наноситься на:
- продукцію
 - табличку продукції (інструкцію тощо)
 - скріпляється з продукцією
 - повідомляється усно
83. У країнах Європейського Співтовариства знак відповідності:
- маркується символом ЕС
 - маркується символом DECISION
 - не маркується
 - маркується символом CE
84. Національний орган із сертифікації виконує такі функції:
- розробляє стратегію розвитку сертифікації в Україні
 - приймає рішення щодо приєднання до міжнародних систем та угод із сертифікації;
 - затверджує перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації
 - проводить випробування продукції
 - проводить технічний нагляд за виробництвом
85. При обов'язковій сертифікації перевірки підлягають такі групи показників: технічного стану
- безпеки
 - енерго- і ресурсозбережності
 - впливи на охорону навколишнього середовища
 - економічні показники
86. Що дає добровільна сертифікація?
- Привабливість продукції для споживача
 - Підвищення прибутків
 - Конкурентоспроможність продукції
 - Упевненість виробника або постачальника продукції в її якості
 - Розширення ринків збуту у міжнаціональному масштабі
87. Діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб - це:
- матеріальна допомога
 - послуга
 - благо
 - вид послуг
88. Матеріальна послуга – це:
- діяльність виконавця щодо задоволення матеріальних потреб споживача
 - діяльність виконавця щодо задоволення потреб підприємств і організацій
 - діяльність виконавця щодо задоволення соціально-культурних потреб споживача (фізичних, етичних, інтелектуальних і духовних)
 - усі відповіді вірні
89. Діяльність виконавця щодо задоволення потреб підприємств і організацій - це:
- виробнича послуга
 - матеріальна послуга
 - психологічна послуга
 - соціально-культурна послуга

90. Нематеріальна (або соціально-культурна) послуга – це:
- діяльність виконавця щодо задоволення матеріальних потреб споживача
 - діяльність виконавця щодо задоволення потреб підприємств і організацій
 - діяльність виконавця щодо задоволення соціально-культурних потреб споживача: фізичних, етичних, інтелектуальних і духовних
 - усі відповіді вірні
91. За призначенням послуги поділяються на:
- науково-технічні; виробничі; фінансово-економічні та ін.
 - інформаційні; консультаційні; побутові та ін.
 - культурно-розважальні; культурно-просвітницькі; комунальні та ін.
 - об'єкту обслуговування, суб'єкту обслуговування
 - послуги для підприємств; послуги для населення
92. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 № 124-VIII є діючим і відповідає вимогам ЄС
- Правильно
 - Неправильно
93. Метою сертифікації є:
- запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян і навколишнього природного середовища
 - сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції
 - створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі
 - вступ до ЄС
94. Обов'язкова сертифікація на відповідність вимогам нормативних документів проводиться органами з сертифікації виключно в державній системі сертифікації
- Правильно
 - Неправильно
95. Обов'язкова сертифікація на відповідність вимогам нормативних документів проводиться органами з сертифікації тільки для приватних підприємств
- Правильно
 - Неправильно
96. Випробування з метою обов'язкової сертифікації повинні проводитися:
- інститутами сертифікації
 - акредитованими випробувальними лабораторіями
 - самими підприємствами чи організаціями
 - немає вірної відповіді
97. Об'єкти підтвердження відповідності (сертифікації) є:
- продукція
 - системи управління якістю
 - персонал
 - методи управління підприємствами
 - контролюючих органів
98. Заявою постачальника про відповідність (supplier's declaration) може бути:
- надрукована в каталозі, накладній, керівництві з експлуатації або іншому повідомленні, яке стосується до продукції; це може бути також ярлик, етикетка тощо
 - письмова гарантія в тому, що продукція відповідає заданим вимогам

- c. заява, яка може бути надрукована в каталозі, накладній, керівництві з експлуатації
- d. ярлик, етикетка
- e. причеплена бірка
- f. штрих-код

99. Під «третьою стороною» у процедурі сертифікації мається на увазі:

- a. незалежну, компетентну організацію
- b. виготовлювача продукції
- c. покупця, споживача
- d. продавця продукції

100. Першою стороною у процесі стандартизації продукції прийнято вважати:

- a. покупця
- b. споживача
- c. виготовлювача
- d. продавця

101. Випробувальна лабораторія для підтвердження своєї компетентності й об'єктивності проходить процедуру:

- a. стандартизації
- b. сертифікації
- c. акредитації
- d. немає вірної відповіді

102. Орган з сертифікації – це:

- a. орган, який здійснює сертифікацію відповідності
- b. підприємство, яке сертифікує продукції, послуги
- c. учасник сертифікації
- d. усі відповіді вірні

103. Дія випробувальної лабораторії третьої сторони, яка доказує, що конкретний випробувальний зразок відповідає конкретному стандарту або іншому нормативному документу - це:

- a. знак відповідності
- b. засвідчення відповідності
- c. сертифікат відповідності
- d. сертифікація

104. Документ, виданий відповідно до правил системи сертифікації, який зазначає, що дана продукція, технологічний процес чи послуга відповідають вимогам, які визначені стандартами - це:

- a. сертифікат відповідності
- b. підтвердження відповідності
- c. засвідчення відповідності
- d. сертифікація

105. Сертифікація системи управління якістю (аудит) щодо виробництва певної продукції здійснюється за:

- a. стандартами ISO 9001, ISO 9002
- b. ISO 14000
- c. SA 8000
- d. ISO 10000

106. Обов'язковій сертифікації підлягають:

- a. спеціальні засоби самозахисту (зброя газова, бронежилети)
- b. продукція протипожежного призначення
- c. тютюнові вироби
- d. будівельні вироби та конструкції
- e. зброя наступальна
- f. автомобілі

107. Перевагами підприємств у результаті сертифікації є:

- a. покращання менеджменту управління
- b. підвищення ступеня задоволення потреб споживачів
- c. додаткові конкурентні переваги продукції порівняно з несертифікованими товарами-конкурентами
- d. збільшується випуск продукції
- e. більші заробітні плати працівників

108. Знак відповідності технічним регламентам в Україні має форму:

- a. CE
- b. ЄС
- c. незамкненого з правого боку кола, усередині якого вміщено стилізоване зображення трилисника
- d. усі відповіді вірні

109. Основні переваги QR-кода — це:

- a. легке розпізнавання сканувальним обладнанням
- b. розпізнавання фотокамерою мобільного телефона
- c. розпізнається дотиком руки
- d. застосовується у всіх послугах

110. Метрологія - це:

- a. наука, яка вивчає питання, пов'язані з вимірюванням якості продукції
- b. наука про підтвердження відповідності продукції, послуг
- c. наука про виміри, методи і засоби забезпечення їхньої єдності і необхідної точності
- d. усі відповіді вірні

111. Виміри використовуються:

- a. у граматиці
- b. у науці
- c. у будь-якому виробництві
- d. для обліку матеріальних цінностей
- e. стандартизації й інших видів діяльності

112. Об'єктом метрології є:

- a. розвиток загальної теорії вимірювань
- b. міри, вимірювальні прилади
- c. еталони
- d. розробка методик вимірювань
- e. засоби вимірювань

113. Завданнями метрології є:

- a. розробка методик вимірювань та засобів вимірювальної техніки
- b. облік матеріальних цінностей

- c. розвиток загальної теорії вимірювань
- d. встановлення одиниць фізичних величин і узаконення певних одиниць вимірювань
- e. забезпечення стандартних параметрів якості

114. Встановлення одиниць фізичних величин і узаконення певних одиниць вимірювань - це:

- a. об'єкт метрології
- b. завдання метрології
- c. значення метрології
- d. класифікація метрології

115. Стан засобів вимірювання визначає стабільність роботи підприємства і якість продукції, що випускається

- a. Правильно
- b. Неправильно

116. Сучасна метрологія класифікується трьома головними областями:

- a. наукова, промислова і законодавча метрологія
- b. обов'язкова, добровільна і примусова метрологія
- c. відкрита, закрита і змішана метрологія
- d. усі відповіді є класифікація метрології

117. Наукова метрологія охоплює:

- a. методи повірки, періодичність повірок, контроль процесу вимірювання
- b. законодавчі акти з питань метрології
- c. загальні теоретичні і практичні проблеми, що стосуються одиниць вимірювання
- d. контроль засобів вимірювань у промисловості

118. Промислова метрологія займається:

- a. законодавчим і регуляторним контролем
- b. вимірюваннями на виробництві і контролем якості
- c. проблемами помилок і погрешностей під час вимірювань
- d. проблемами метрологічних властивостей засобів вимірювань

119. Промислова метрологія займається вимірюваннями на виробництві і контролем якості

- a. Правильно
- b. Неправильно

120. Наукова метрологія - частина метрології, що містить законодавчі акти, правила вимоги і норми, спрямовані на забезпечення метрологічної єдності вимірів

- a. Правильно
- b. Неправильно

121. Законодавча метрологія – частина метрології, що містить законодавчі акти, правила вимоги і норми, спрямовані на забезпечення метрологічної єдності вимірів

- a. Правильно
- b. Неправильно

122. Законодавство України про метрологію представлено у :

- a. Закон України "Про метрологічну діяльність"

- b. Закон України “Метрологія. основні завдання”
- c. Закон України “Про метрологію та метрологічну діяльність”
- d. Усі відповіді вірні

123. Метрична система мір була уведена у:

- a. Англії
- b. Франції
- c. Росії
- d. Міжнародною системою СІ

124. Міжнародна система одиниць СІ (SI) прийнята у 1960 році ...

- a. ООН
- b. Генеральною конференцією по мірах і вагам
- c. ЮНЕСКО
- d. Міжнародним органом зі стандартизації

125. Фізичні величини бувають:

- a. малі, середні, великі
- b. основні і похідні
- c. системні і безсистемні
- d. усі варіанти класифікують фізичні величини

126. Основні величини не залежні одна від одної, але вони можуть бути основою для встановлення зв'язків з іншими фізичними величинами

- a. Правильно
- b. Неправильно

127. Сукупність основних і похідних одиниць називається:

- a. системою одиниць фізичних величин
- b. сукупністю одиниць фізичних величин
- c. метрологією
- d. усі відповіді вірні

128. Характеристиками фізичних величин є:

- a. розмір і розмірність
- b. основні і похідні
- c. метр, кілограм, секунда
- d. основні, додаткові, похідні

129. Система одиниць SI є:

- a. міжнародною
- b. міждержавною
- c. для Європейського Союзу
- d. для великих світових держав

130. Засоби вимірювань – це:

- a. це здатність засобу вимірювання зберігати свої метрологічні характеристики в заданих границях
- b. дійсне значення величини, відтворене і збережене мірою
- c. технічні засоби, що використовуються при вимірюваннях і які мають нормовані метрологічні характеристики
- d. узагальнена характеристика, визначена границями припустимих і додаткових похибок

131. Вимірювальні прилади:

- a. універсальні, спеціалізовані, механічні
- b. зі шкалою і без шкали
- c. оптичні, оптико-механічні
- d. пневматичні, електричні
- e. одиничні і комплексні

132. Область значень шкали приладу, обмежена кінцевим і початковим значеннями шкали - це:

- a. діапазон показання
- b. номінальне значення міри
- c. дійсне значення міри
- d. клас точності

133. Відхилення результату вимірів від дійсного значення вимірюваної величини - це:

- a. спосіб вимірювання
- b. похиби вимірювань
- c. клас точності
- d. чутливість засобу вимірювання

134. За способом вираження похибки бувають:

- a. абсолютні і відносні
- b. систематичні і випадкові
- c. середньоарифметичні і середньоквадратичні
- d. великі, середні і малі

135. За характером прояву похибки бувають:

- a. великі, середні, малі
- b. абсолютні, відносні
- c. систематичні, випадкові
- d. впливаючі, не впливаючі

136. Кваліметрія –це:

- a. характеристика метрології як науки
- b. розділ метрології, де вивчаються питання якості
- c. наука про оцінку якості об'єктів, вивчає та реалізує методи і засоби кількісної оцінки якості продукції
- d. наука про способи виміру і кількісної оцінки якості продукції та послуг

137. За допомогою апарату кваліметрії почали оцінювати:

- a. якість праці
- b. якість працівника
- c. фізичні величини
- d. якість освіти
- e. якість вимірювального приладу

138. Основною метою кваліметрії є розробка і вдосконалення методик, які дозволяють виразити якість конкретного оцінюваного об'єкта, що характеризує ступінь задоволення об'єктом громадської чи особистої потреби

- a. Правильно
- b. Неправильно

139. Методами оцінки і перевірки якості послуг є:

- a. соціологічний (опитування споживачів)
- b. експертний
- c. метрологічний
- d. інтуїтивний
- e. дискусійний

140. Соціологічний (опитування споживачів) і експертний методи застосовуються для:

- a. вдосконалення методик вимірів
- b. вимірювання фізичних величин
- c. оцінки і перевірки якості послуг
- d. усі відповіді вірні

141. Основними особливостями послуг є:

- a. висока роль людського фактора
- b. стандартизація й уніфікація
- c. нестабільність процесу надання
- d. нездатність до зберігання

142. Показники якості ґрунтуються на показниках:

- a. лінійних величин, кутових величин, маси, сили, часу
- b. надійності, економічності, екологічності, естетичності
- c. екологічності, естетичності, маси, сили, часу
- d. надійності, економічності, лінійних величин, кутових величин

143. Показники якості бувають:

- a. абсолютні, відносні
- b. позитивні, негативні
- c. одиничні, комплексні
- d. повні, неповні

144. Схема вимірювання якості складається з двох етапів: визначення значень показників якості і порівняння значень отриманих показників якості з показниками іншого продукту

- a. Правильно
- b. Неправильно

145. Результат вимірювання якості не залежить від вибору вихідного зразка. Вибір вихідного зразка (базовий або еталонний) є довільним

- a. Правильно
- b. Неправильно

146. Рівень якості виготовлення продукції – це:

- a. характеристика якості
- b. технічний рівень якості
- c. техніко-економічний рівень якості
- d. немає вірної відповіді

147. Одиниця вимірювання – це:

- a. фізична величина певного розміру
- b. технічний засіб, що застосовується під час вимірів

- c. засіб вимірювальної техніки
- d. офіційно затверджений еталон

148. Сукупність процедур і правил, виконання яких забезпечує одержання результатів вимірювань з потрібною точністю - це:

- a. стан вимірювань
- b. методика виконання вимірювань
- c. технічний засіб, що застосовується під час вимірів
- d. офіційно затверджений еталон

149. Технічний засіб, що застосовується під час вимірів і має нормовані метрологічні характеристики:

- a. засіб вимірювальної техніки
- b. еталон
- c. одиниця вимірювання
- d. усі відповіді вірні

150. Офіційно затверджений еталон, що забезпечує відтворення одиниці вимірювання і передачу її розміру іншим еталонам з найвищою в країні точністю:

- a. еталон
- b. державний еталон
- c. робочий еталон
- d. калібр

151. Повірочна лабораторія - це:

- a. організація або окремих підрозділ організації, підприємства, що здійснює вимірювання фізичних величин
- b. установа чи окремих підрозділ, що здійснює перевірку засобів вимірювальної техніки
- c. підрозділ, що здійснює калібрування засобів вимірювальної техніки
- d. організація, що контролює виконання закону про метрологію

152. За характером зміни вимірювальної величини в часі вимірювання класифікують:

- a. прямі, посередні
- b. статистичні і динамічні
- c. абсолютні, відносні
- d. рівноточні, нерівноточні

153. За способом вираження результатів вимірювання класифікуються:

- a. абсолютні, відносні
- b. прямі, посередні
- c. однократні, багатократні
- d. систематичні, випадкові

154. Абсолютними називаються вимірювання, значення яких подані у абсолютних одиницях фізичних величин

- a. Правильно
- b. Неправильно

155. Контрольно-повірочні вимірювання проводяться у метрологічних лабораторіях та науково-дослідних інститутах

- a. Правильно

b. Неправильно

156. До економічних факторів належать:

- a. ціна;
- б. собівартість;
- в. спеціалізація;
- г. технологія виготовлення.

157. Стандарти на продукцію встановлюють:

- a. вимоги до груп однорідної продукції, які забезпечують її відповідність своєму призначенню;
- б. послідовність робіт, операцій, способи їх виконання для різних видів продукції;
- в. вимоги до послідовності та методів виконання різних робіт.

158. Під контролем якості розуміють:

- a. перевірку відповідності характеристик продукції вимогам споживача;
- б. перевірку відповідності кількісних або якісних характеристик продукції встановленим технічним вимогам;
- в. перевірку відповідності сортності продукції вимогам ринку.

159. Одиницею продукції вважається:

- a. один штучний виріб;
- б. партія продукції, що супроводжується одним сертифікатом відповідності;
- в. партія продукції, що виготовлена з однієї партії вихідної сировини, матеріалів тощо.

160. У яких роках почали розвиватися процеси сертифікації продукції і де:

- a. 1920-1930 роках в Німеччині;
- б. 1920-1930 роках в Японії;
- в. 1910-1920 роках в США.

Термінологічний словник

агропродовольчий ринок - суб'єкт господарювання, що створює належні умови для реалізації (оптової реалізації) сільськогосподарської продукції, в тому числі харчових продуктів, на спеціально оснащених та відведених місцях відповідно до закону;

аналіз ризику - процес, що складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: оцінка ризику, управління ризиком та повідомлення про ризик;

ароматизатори - продукти, за винятком тих, що мають виключно солодкий, кислий чи солоний смак, які не вживаються окремо та додаються до харчових продуктів з метою надання їм аромату та/або смаку, або модифікації аромату та/або смаку і можуть містити харчові продукти та/або ароматизатори, та/або харчові добавки. До ароматизаторів належать ароматичні речовини, ароматичні препарати, термічно оброблені ароматизатори, ароматизатори копильні, попередники аромату, а також інші ароматизатори та їх суміші, що не підпадають під зазначені категорії;

безпечний харчовий продукт - харчовий продукт, який не справляє шкідливого впливу на здоров'я людини та є придатним для споживання;

безпечна нехарчова продукція - будь-яка продукція, яка за звичайних або обґрунтовано передбачуваних умов використання (у тому числі щодо строку служби та за необхідності введення в експлуатацію вимог стосовно встановлення і технічного обслуговування) не становить жодного ризику чи становить лише мінімальні ризики, зумовлені використанням такої продукції, які вважаються прийнятними і не створюють загрози суспільним інтересам, з урахуванням:

- характеристик продукції, у тому числі її складу, упаковки, вимог щодо встановлення і технічного обслуговування;

- впливу продукції на іншу продукцію, якщо вона буде використовуватися разом з нею;

- попереджень, що містяться на етикетці продукції, в інструкції з її використання та знищення, а також в іншій інформації стосовно продукції;

- застережень щодо споживання чи використання продукції певними категоріями населення (дітьми, вагітними жінками, людьми похилого віку тощо);

введення в експлуатацію - використання продукції за її призначенням споживачем (користувачем) в Україні в перший раз;

введення в обіг - надання продукції на ринку України в перший раз;

вилучення з обігу - будь-який захід, спрямований на запобігання наданню на ринку продукції, що знаходиться в ланцюгу постачання продукції;

вилучення харчового продукту - заходи, спрямовані на запобігання розповсюдженню, демонстрації чи пропонуванню небезпечного харчового продукту споживачам;

визначені вимоги - заявлені потреби чи очікування, які зафіксовані в технічних регламентах, стандартах, технічних специфікаціях або в інший спосіб;

випробувальна лабораторія - орган з оцінки відповідності, який проводить випробування;

випробування - визначення однієї чи кількох характеристик об'єкта оцінки відповідності згідно з процедурою;

виробник - будь-яка фізична чи юридична особа (резидент чи нерезидент України), яка виготовляє продукцію або доручає її розроблення чи виготовлення та

реалізує цю продукцію під своїм найменуванням або торговельною маркою. Положення Закону країни «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» щодо виробників також застосовуються до монтажників ліфтів;

виробник - це:

- фізична чи юридична особа - резидент України, яка є виготовлювачем продукції, або будь-яка інша особа - резидент України, яка заявляє про себе як про виготовлювача, розміщуючи на продукції відповідно до законодавства своє найменування, торговельну марку чи інше позначення, або особа - резидент України, яка відновлює продукцію;

- уповноважений представник виготовлювача продукції в Україні (у разі якщо виготовлювачем продукції є фізична чи юридична особа - нерезидент України);

- імпортер продукції (у разі якщо виготовлювачем продукції є фізична чи юридична особа - нерезидент України, яка не має свого уповноваженого представника в Україні);

виробництво - діяльність, пов'язана з виробництвом об'єктів санітарних заходів, у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво, підготовка, змішування та пов'язані з цим процедури, обробка, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану об'єкта;

відкликання харчового продукту - заходи, спрямовані на повернення небезпечного харчового продукту, який продано або передано споживачу, або який є доступним споживачу;

відкликання - будь-який захід, спрямований на забезпечення повернення продукції, яка вже була надана споживачу (користувачу);

відновлення продукції - надання продукції, що була у вжитку, властивостей нової з метою її повторного надання на ринку України;

відповідні міжнародні організації - Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Комісія з Кодексу Аліментаріус, Міжнародне епізоотичне бюро (МЕБ) та інші міжнародні організації, якими розробляються рекомендації, інструкції, стандарти, інші документи, що стосуються захисту здоров'я та життя людей від ризиків, пов'язаних із вживанням харчових продуктів, а також інших окремих показників якості харчових продуктів;

вода морська чиста - природна, штучна або очищена морська вода, яка не містить забруднюючих мікроорганізмів або токсичного морського планктону в кількостях, здатних прямо або опосередковано вплинути на придатність харчових продуктів;

вода питна - харчовий продукт, придатний для споживання людиною;

вода чиста - вода морська чиста або вода прісна, яка відповідає показникам безпечності води морської чистої;

вторинний еталон - еталон, установлений шляхом калібрування за первинним еталоном для величини того самого роду;

гармонізований європейський стандарт - стандарт, який прийнятий однією з європейських організацій стандартизації на основі запиту, зробленого Європейською Комісією, та номер і назву якого опубліковано в "Офіційному віснику Європейського Союзу";

гігієнічні вимоги - заходи та умови, що необхідні для управління небезпечними факторами і забезпечення придатності харчових продуктів для споживання людиною з урахуванням їх використання згідно з призначенням;

державний еталон - первинний або вторинний еталон, що перебуває в державній власності;

декларування відповідності - підтвердження відповідності першою стороною (особою, що надає об'єкт оцінки відповідності);

дістична добавка - харчовий продукт, що споживається у невеликих визначених кількостях додатково до звичайного харчового раціону, який є концентрованим джерелом поживних речовин, у тому числі білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мінеральних речовин (цей перелік не є виключним), і виготовлений у вигляді таблеток, капсул, драже, порошків, рідин або інших формах;

документ про відповідність - декларація (в тому числі декларація про відповідність), протокол (у тому числі протокол випробувань), звіт, висновок, свідоцтво, сертифікат (у тому числі сертифікат відповідності) або будь-який інший документ, що підтверджує виконання визначених вимог, які стосуються об'єкта оцінки відповідності;

допоміжний матеріал для переробки - будь-який матеріал, за винятком матеріалів, з яких виготовлено обладнання та інвентар, які не споживаються у їжу самі по собі, а використовуються під час виробництва або переробки харчового продукту або його складових для досягнення певної виробничої мети, результатом чого є присутність залишків або формування похідних речовин у кінцевому харчовому продукті;

експлуатаційний дозвіл - документ дозвільного характеру, що видається територіальним органом компетентного органу операторів ринку за результатами інспектування його потужності та посвідчує право оператора ринку здійснювати визначену цим Законом діяльність з виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження;

етикетка - бирка, напис, ярлик, що містить малюнки чи написи, написані, надруковані, нанесені за допомогою трафарету, витиснені або вдавнені та прикріплені до одиниці упаковки з харчовими продуктами;

європейський стандарт - регіональний стандарт, прийнятий європейською організацією стандартизації;

експертна повірка засобів вимірювальної техніки - повірка, яка проводиться у разі виникнення спірних питань щодо метрологічних характеристик, придатності до застосування і правильності експлуатації засобів вимірювальної техніки;

еталон - реалізація визначення даної величини із встановленим значенням величини та пов'язаною з ним невизначеністю вимірювання, що використовується як основа для порівняння;

єдність вимірювань - стан вимірювань, за якого їх результати виражаються в одиницях вимірювання, визначених цим Законом, а характеристики похибок або невизначеності вимірювань відомі з певною ймовірністю і не виходять за встановлені границі;

забезпечення безпечності продукції - комплекс заходів, що вживаються виробниками, розповсюджувачами, органами державного ринкового нагляду з метою забезпечення відповідності продукції, що введена в обіг на ринку України, загальній вимозі щодо безпечності нехарчової продукції;

забруднення - наявність або поява небезпечного фактора в харчовому продукті;

забруднююча речовина - будь-яка біологічна речовина, в тому числі організми,

мікроорганізми та їх частини, або хімічна речовина, стороння домішка чи інша речовина, що ненавмисно потрапила до харчового продукту і становить загрозу безпечності харчового продукту;

заінтересована сторона - будь-яка фізична чи юридична особа або громадське об'єднання без статусу юридичної особи (резидент чи нерезидент України), що має безпосередній або опосередкований інтерес стосовно діяльності з розроблення, прийняття та застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності та/або використання результатів оцінки відповідності вимогам технічних регламентів;

заінтересована сторона - будь-яка фізична або юридична особа, яка має безпосередній або опосередкований інтерес щодо діяльності у сфері стандартизації та/або застосування її результатів;

заінтересований торговий партнер - держава та інший суб'єкт міжнародного права, що є учасником багатосторонніх та/або двосторонніх угод, учасником яких є також Україна, які регулюють застосування санітарних заходів, а також член відповідних міжнародних організацій, до яких входить Україна;

заклад громадського харчування - ресторан, бар, кафе, їдальня, закусочна, піцерія, кулінарія, кіоск чи інший заклад, що забезпечує харчуванням невизначену кількість фізичних осіб. Віднесення до закладів громадського харчування не залежить від територіальних ознак (місця) провадження господарської діяльності з громадського харчування та ступеня доступності харчування будь-яким особам;

знак відповідності технічним регламентам - маркування, за допомогою якого виробник вказує, що продукція відповідає вимогам, які застосовуються до зазначеної продукції та визначені в технічних регламентах, якими передбачене нанесення цього маркування;

засоби вимірювальної техніки - засоби вимірювань, вимірювальні системи, матеріальні міри, стандартні зразки та будь-які частини засобів вимірювань або вимірювальних систем, якщо ці частини можуть бути об'єктом спеціальних вимог та окремого оцінювання відповідності;

затвердження типу засобу вимірювальної техніки - рішення призначеного органу з оцінки відповідності, прийняте на основі звіту про оцінку типу, про те, що тип засобу вимірювальної техніки відповідає встановленим вимогам і може використовуватися у сфері законодавчо регульованої метрології у спосіб, за якого він, як очікується, забезпечить надійні результати вимірювань протягом визначеного періоду часу;

імпортер - будь-яка фізична чи юридична особа - резидент України, яка вводить в обіг на ринку України продукцію походженням з іншої країни;

інгредієнт - будь-яка речовина, включаючи харчові добавки, ароматизатори та ензими, складові інгредієнта, що використовується під час виробництва або підготовки харчового продукту і залишається в готовому продукті навіть у змінній формі. Залишки ветеринарних препаратів та пестицидів не вважаються інгредієнтом;

інспектування - перевірка продукції, процесу, послуги чи установки або їх проектування та визначення їх відповідності конкретним вимогам або, на основі професійного судження, загальним вимогам;

інспекційна перевірка засобів вимірювальної техніки - перевірка засобів вимірювальної техніки, яка проводиться під час здійснення метрологічного нагляду;

інформація про харчовий продукт - інформація щодо властивостей харчового продукту, яка доводиться до споживача шляхом маркування, додавання до нього супровідного матеріалу, засобами електронної передачі даних або в будь-який інший спосіб, включаючи рекламу;

калібрувальна лабораторія - підприємство, організація або їх відокремлений підрозділ, що здійснює калібрування засобів вимірювальної техніки;

калібрування - сукупність операцій, за допомогою яких за заданих умов на першому етапі встановлюється співвідношення між значеннями величини, що забезпечуються еталонами з притаманними їм невизначеностями вимірювань, та відповідними показами з пов'язаними з ними невизначеностями вимірювань, а на другому етапі ця інформація використовується для встановлення співвідношення для отримання результату вимірювання з показу;

категорія законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки - сукупність законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки того самого призначення;

каталог - документ, що містить систематизований звід або перелік будь-яких об'єктів та дає змогу віднайти кожний об'єкт за певним позначенням. Каталог може містити характеристики, показники та інші дані щодо об'єктів, внесених до нього;

кінцевий споживач - споживач, який використовує харчовий продукт виключно для власного споживання;

кодекс ustalеної практики - нормативний документ, що містить рекомендації щодо практик чи процедур проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування або експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів;

коментарі - зауваження і пропозиції до проектів національних стандартів та кодексів ustalеної практики;

коментарі - зауваження та пропозиції до технічних регламентів і процедур оцінки відповідності та їх проектів;

компетентний орган - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;

компонент - сукупність інгредієнта (інгредієнтів) та речовини (речовин);

консенсус - загальна згода, що характеризується відсутністю серйозних заперечень з суттєвих питань у більшості заінтересованих сторін та досягається в результаті процедури, спрямованої на врахування думки всіх сторін і зближення розбіжних поглядів. Консенсус не обов'язково є одноставним;

коригувальна дія - дія, що визначається та здійснюється з метою усунення причини виявленої невідповідності;

користувач - фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для потреб, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, або для забезпечення виконання обов'язків найманим працівником, чи юридична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію;

корекція - дія, яка визначається та здійснюється з метою усунення виявленої невідповідності, у тому числі поведження з небезпечними харчовими продуктами, спрямоване на недопущення їх споживання людиною;

ланцюг постачання продукції - послідовність суб'єктів господарювання, які

забезпечують постачання продукції від виробника до споживача (користувача);

максимальна межа залишків (максимально допустимий рівень залишків) - максимально допустимий вміст у харчових продуктах певної речовини, включаючи пестициди, ветеринарні препарати, кормові добавки, залишки допоміжного матеріалу для переробки та іншу хімічну чи біологічну речовину, яка свідомо застосовується та/або вимагається технологією вирощування, зберігання, транспортування, виробництва харчових продуктів і їх залишки, включаючи похідні такої речовини, такі як продукти конверсії, обміну речовин, реакції, що мають токсикологічне значення і є небезпечними для організму людини у разі перевищення їх максимально допустимого вмісту в харчових продуктах, що споживаються людьми;

максимально допустимий рівень - максимальний допустимий вміст (концентрація) забруднюючої речовини у харчовому продукті, який є допустимим для такого продукту;

малі потужності - потужності, які постачають харчові продукти кінцевому споживачу, мають не більше ніж десять осіб робочого персоналу, займають площу не більше ніж 400 кв.м, або потужності, які не постачають харчові продукти кінцевому споживачу та мають не більше ніж п'ять осіб робочого персоналу;

маркування - слова, описи, знаки для товарів і послуг, назва торгової марки, зображення чи символи, що стосуються харчових продуктів і розміщені на будь-якій упаковці, етикетці (стікері), споживчій тарі, контретикетці, кольєретці, ярлику, пробці, листку-вкладиші, документі, повідомленні, інших елементах упаковки, що супроводжують чи належать до таких харчових продуктів;

матеріали, що контактують з харчовими продуктами, - предмети та матеріали, які контактують з харчовими продуктами і таким чином можуть впливати на їх безпечність та інші характеристики продуктів;

методичні настанови - настанови щодо виконання загальних гігієнічних вимог, а також інших вимог, що визначені законодавством про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів, розроблені об'єднаннями операторів ринку та затверджені відповідним органом державної влади;

метрологічна діяльність - діяльність, пов'язана із забезпеченням єдності вимірювань;

метрологічна простежуваність (простежуваність) - властивість результату вимірювань, яка полягає в тому, що цей результат може бути пов'язаний з еталоном через задокументований нерозривний ланцюг калібрувань, кожне з яких робить свій внесок у невизначеність вимірювання;

метрологія - наука про вимірювання та їх застосування;

міждержавний стандарт - регіональний стандарт, передбачений Угодою про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації від 13 березня 1992 року та прийнятий Міждержавною радою із стандартизації, метрології і сертифікації;

міжнародна організація стандартизації - організація, що займається стандартизацією, членство в якій відкрите для відповідних національних органів усіх держав;

міжнародна стандартизація - стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів усіх держав;

міжнародні стандарти, інструкції та рекомендації - стандарти, інструкції,

рекомендації та документи іншого типу, що розроблені та затверджені відповідними міжнародними організаціями;

міжнародний стандарт - стандарт, прийнятий міжнародною організацією із стандартизації і доступний для широкого кола користувачів;

модуль оцінки відповідності - уніфікована процедура оцінки відповідності чи її частина, визначена згідно з відповідним актом законодавства Європейського Союзу;

надання на ринку - будь-яке платне або безоплатне постачання продукції для розповсюдження, споживання чи використання на ринку України в процесі здійснення господарської діяльності;

належний рівень захисту здоров'я людей - рівень захисту, що вважається достатнім під час здійснення санітарних заходів для захисту здоров'я та життя людей від шкідливого впливу, щодо якого розробляються такі санітарні заходи, зокрема прийнятний рівень ризику від настання шкідливого впливу;

національна стандартизація - стандартизація, що здійснюється на рівні однієї держави;

національний орган стандартизації - орган стандартизації, визнаний на національному рівні, що має право бути національним членом відповідних міжнародних та регіональних організацій стандартизації;

національний стандарт - стандарт, прийнятий національним органом стандартизації та доступний для широкого кола користувачів;

небезпечний фактор у харчовому продукті - будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник харчового продукту або його стан, що може спричинити шкідливий вплив на здоров'я людини;

небезпечний харчовий продукт - харчовий продукт, що є шкідливим для здоров'я та/або непридатним для споживання.

Під час встановлення небезпечності харчового продукту враховуються:

- звичайні умови використання харчового продукту споживачем, кожна стадія його виробництва, переробки та обігу;

- інформація, надана споживачеві, зокрема про маркування включно з інформацією про дату кінцевого продажу, та інша загальнодоступна споживачеві інформація про уникнення негативних для здоров'я наслідків, пов'язаних з харчовим продуктом чи категорією харчових продуктів.

Під час встановлення шкідливості харчового продукту для здоров'я враховуються:

- можливий короткостроковий чи довгостроковий вплив харчового продукту на здоров'я людини, яка його споживає, та на майбутні покоління;

- можливий накопичувальний ефект токсичності;

- особлива чутливість організму окремої категорії споживачів, якщо харчовий продукт призначений для цієї категорії споживачів;

небезпечна нехарчова продукція - будь-яка продукція, що не відповідає визначенню терміна "безпечна нехарчова продукція";

неперероблений харчовий продукт - харчовий продукт, який не піддавався переробці, крім поділу на частини, розрізання, виділення кісток, рублення, ламання, зняття шкіри, чищення, тримінгу, зняття шкарлупи або іншої оболонки, охолодження, замороження та розмороження;

неправильно маркований харчовий продукт - харчовий продукт вважається неправильно маркованим, якщо маркування не відповідає вимогам Закону України

«Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

непридатний харчовий продукт - харчовий продукт, який містить сторонні речовини та/або предмети, пошкоджений в інший спосіб та/або зіпсований у результаті механічних, та/або хімічних, та/або мікробних факторів.

Непридатний продукт, у разі споживання за призначенням за звичайних умов такого споживання, не має шкідливого впливу на здоров'я людини;

нормативний документ - документ, що встановлює правила, настанови чи характеристики щодо діяльності або її результатів;

новітній харчовий продукт чи інгредієнт - харчовий продукт чи інгредієнт, який суттєво відрізняється від звичайних харчових продуктів або інгредієнтів, що присутні на ринку, який повинен бути оцінений з точки зору його впливу на здоров'я споживача;

об'єкт оцінки відповідності - конкретний матеріал, продукція, установка, процес, послуга, система, особа чи орган, до яких застосовується оцінка відповідності;

об'єкти санітарних заходів - харчові продукти, допоміжні матеріали для переробки, предмети та матеріали, що контактують з харчовими продуктами;

обіг - реалізація та/або зберігання харчових продуктів для цілей реалізації, включаючи пропонування до реалізації та/або іншої форми передачі, реалізації, розповсюдження або будь-яку іншу форму передачі незалежно від її здійснення на платній чи безоплатній основі. Дії, пов'язані з направленням на переробку (зміну призначеного використання), вилучення та/або відкликання, та/або утилізацію харчових продуктів, не вважаються обігом;

обладнання та інвентар - устаткування, машини, кухонні прилади, кухонна техніка, столові прилади, інструменти та інші засоби, поверхні яких безпосередньо контактують з харчовим продуктом під час його виробництва та обігу;

одиниця упаковки - будь-яка упаковка, включаючи обгортку, незалежно від матеріалу і форми, яка частково або повністю покриває харчовий продукт, для його постачання як окремої одиниці (контейнер може містити кілька упаковок). Одиницею упаковки не вважається одиниця (частина) продукту, ізольована від іншої частини пакувальним матеріалом з технологічною метою (запобігання злипанню, заморожуванню, перемішуванню частин продукції між собою), а також пакування, яке є елементом сервірування у закладах громадського харчування;

окремі показники якості харчового продукту - показники та/або властивості харчового продукту, що застосовуються для виконання одного або кількох завдань:

- відокремлення традиційного харчового продукту від інших харчових продуктів;
- встановлення вимог до продуктів для дитячого харчування, для харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, а також для харчових продуктів, які є повною заміною звичайних харчових продуктів для контролю ваги;
- інформування споживачів про властивості харчового продукту, в тому числі шляхом його маркування;

оператор ринку харчових продуктів - суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів (крім матеріалів, що контактують з харчовими продуктами), і який відповідає за виконання вимог цього Закону та законодавства про безпечність та окремі показники якості

харчових продуктів. До операторів ринку належать фізичні особи, якщо вони провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів. Оператором ринку також вважається агропродовольчий ринок;

орган з інспектування - орган з оцінки відповідності, який здійснює інспектування;

орган з оцінки відповідності - підприємство, установа, організація чи їх структурний підрозділ, що здійснює діяльність з оцінки відповідності, включаючи випробування, сертифікацію та інспектування;

орган із сертифікації - орган з оцінки відповідності, який є третьою стороною та управляє схемами сертифікації;

орган, що призначає, - центральний орган виконавчої влади, уповноважений призначати органи з оцінки відповідності (в тому числі визнані незалежні організації), обмежувати сферу їх призначення, тимчасово припиняти чи поновлювати дію рішень про призначення або анулювати ці рішення;

оцінка відповідності - процес доведення того, що визначені вимоги, які стосуються продукції, процесу, послуги, системи, особи чи органу, були виконані. Оцінка відповідності органу здійснюється шляхом акредитації органів з оцінки відповідності;

оцінка ризику - науково обґрунтований процес, який включає ідентифікацію небезпечного фактора, характеристику небезпечного фактора, оцінку його впливу, характеристику ризику;

пакування - поміщення одного або кількох первинно запакованих харчових продуктів в іншу упаковку (контейнер);

параметри безпечності - науково обґрунтовані та затверджені центральним органом виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, параметри, включаючи максимальні межі залишків, максимальні рівні, допустимі добові дози, рівні включень, недотримання яких у харчових продуктах може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини;

партія - будь-яка визначена оператором ринку кількість харчового продукту з однаковою назвою та властивостями, який вироблений за визначений цим оператором період часу за однакових умов виробництва на одній і тій самій потужності;

партія вантажна - вантаж, прийнятий до перевезення від одного відправника на адресу одного або декількох отримувачів по одній або декількох накладних;

перевірка - розгляд нормативного документа з метою встановлення необхідності його подальшого застосування, перегляду чи скасування;

первинна продукція - продукція первинного виробництва, яка включає продукти рослинного походження, продукцію тваринництва, рибальства, мисливства;

первинне виробництво - виробництво та вирощування продукції, у тому числі збір врожаю, доїння, розведення тварин до моменту забою, полювання на тварин, рибальство та збір врожаю диких рослин;

первинне пакування - пакування харчових продуктів у будь-яку обгортку або упаковку (контейнер), що безпосередньо контактує з харчовим продуктом;

перегляд - внесення всіх необхідних змін до змісту та оформлення нормативного документа, результатом якого є прийняття нового нормативного документа;

первинна повірка засобів вимірювальної техніки - повірка засобів

вимірювальної техніки, що не були повірені раніше;

первинний еталон - еталон, установлений з використанням первинної референтної методики вимірювань або створений як артефакт, обраний за угодою;

періодична повірка засобів вимірювальної техніки - повірка, що проводиться протягом періоду експлуатації засобів вимірювальної техніки через встановлений проміжок часу (міжповірочний інтервал);

підтвердження відповідності - видача документа про відповідність, яка ґрунтується на прийнятому після критичного огляду рішенні про те, що виконання визначених вимог було доведене;

повторна перевірка - перевірка, що проводиться для встановлення факту усунення порушення метрологічних вимог, наведених у відповідному приписі;

позачергова повірка засобів вимірювальної техніки - повірка засобів вимірювальної техніки, що проводиться у таких випадках:

- за потреби заявника пересвідчитися у придатності засобів вимірювальної техніки до застосування;

- у разі пошкодження відбитка повірочного тавра, а якщо таке тавро не передбачено - у разі втрати свідоцтва про повірку;

- під час введення в експлуатацію засобів вимірювальної техніки, що пройшли первинну повірку, у випадках, передбачених технічними регламентами;

повідомлення про ризик - обмін інформацією і висновками протягом усього процесу аналізу ризику щодо небезпечних факторів і ризиків, факторів, пов'язаних з ризиком і усвідомленням ризику, між спеціалістами з оцінки ризику, особами, що здійснюють управління ризиком, споживачами, операторами ринку та іншими заінтересованими сторонами;

повірка засобів вимірювальної техніки - сукупність операцій, що включає перевірку та маркування та/або видачу документа про повірку засобу вимірювальної техніки, які встановлюють і підтверджують, що зазначений засіб відповідає встановленим вимогам;

повірочна лабораторія - підприємство чи організація або їх відокремлений підрозділ, що проводить повірку засобів вимірювальної техніки;

поживна цінність/харчова цінність - усі основні природні компоненти харчового продукту, включаючи вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінерали та солі;

постачання продукції - будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу права власності на такі товари за компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатної поставки товарів (результатів робіт) та операції з передачі майна орендодавцем (лізингодавцем) на баланс орендаря (лізингоотримувача) згідно з договорами фінансової оренди (лізингу) або поставки майна згідно з будь-якими іншими договорами, умови яких передбачають відстрочення оплати та передачу права власності на таке майно не пізніше дати останнього платежу;

потужності - споруди або комплекс споруд, приміщення, будівлі, обладнання та інші засоби, включаючи транспортні засоби, а також територія, що використовуються у виробництві та/або обігу об'єктів санітарних заходів;

презумпція відповідності - припущення, яке визнається достовірним, поки не буде доведено інше, про те, що продукція, пов'язаний з нею процес або метод виробництва чи інший об'єкт відповідає вимогам відповідного технічного регламенту,

що визначені в ньому, а орган з оцінки відповідності відповідає спеціальним вимогам до призначених органів з оцінки відповідності (далі - призначений орган) чи визнаних незалежних організацій;

призначення - надання органом, що призначає, органу з оцінки відповідності (в тому числі визнаній незалежній організації) права виконувати як третій стороні певні завдання з оцінки відповідності згідно з відповідним технічним регламентом;

програма-передумова - основні умови та види діяльності, які є необхідними для підтримання гігієнічних умов на всіх етапах ланцюга виготовлення харчових продуктів;

продукти рослинного походження - гриби, ягоди, овочі, фрукти та інші харчові продукти рослинного походження, призначені для споживання людиною;

продукція - речовина, препарат або товар, виготовлений у ході виробничого процесу;

продукція - будь-яка речовина, препарат або інший товар, виготовлений у ході виробничого процесу;

простежуваність - можливість ідентифікувати оператора ринку, час, місце, предмет та інші умови поставки (продажу або передачі), достатні для встановлення походження харчових продуктів, тварин, призначених для виготовлення харчових продуктів, матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, або речовин, що призначені для включення, або очікується, що вони будуть включені в харчові продукти, на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу;

процедура оцінки відповідності - будь-яка процедура, яка безпосередньо чи опосередковано використовується для визначення того, що визначені вимоги виконуються;

реалізація - передача, обмін, поставка за договором та відчуження іншим шляхом харчового продукту від однієї особи до іншої безвідносно від того, чи відбулася реалізація платно та/або в іншій формі;

регіональна організація стандартизації - організація, що займається стандартизацією, членство в якій відкрите для відповідних національних органів держав лише одного географічного, політичного або економічного простору;

регіональна стандартизація - стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів держав лише одного географічного, політичного або економічного простору;

регіональний стандарт - стандарт, прийнятий регіональною організацією стандартизації і доступний для широкого кола користувачів;

ризик - можливість виникнення шкідливого впливу на здоров'я людини та ступінь цього впливу, що походить з небезпечного (небезпечних) фактора (факторів) у харчовому продукті;

ризик - можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків негативного впливу протягом певного періоду часу;

рівень включень - максимально допустима кількість (вміст) речовини або інгредієнта, яка може бути в харчовому продукті або додаватися до нього;

розповсюдження - надання продукції на ринку України після введення її в обіг;

розповсюджувач - будь-яка інша, ніж виробник або імпортер, фізична чи юридична особа в ланцюгу постачання продукції, яка надає продукцію на ринку України;

рухомі та/або тимчасові потужності - тимчасові споруди, рухомі транспортні

засоби, призначені для торгівлі;

санітарний або фітосанітарний захід - будь-який захід, що проводиться з метою:

- захисту життя або здоров'я тварин чи рослин від ризиків, що виникають внаслідок проникнення, укорінення чи поширення шкідливих організмів, хвороб, організмів, які є носіями хвороб, а також хвороботворних організмів;

- захисту життя або здоров'я людей та/або тварин від ризиків, що виникають від добавок, забруднюючих речовин, токсинів або хвороботворних організмів, які містяться у харчових продуктах або кормах;

- захисту життя або здоров'я людини від ризиків, що виникають внаслідок хвороб, які переносяться тваринами, рослинами або продукцією, що виробляється з них, або внаслідок проникнення, укорінення чи поширення шкідливих організмів;

- уникнення або обмеження іншої шкоди, що заподіюється внаслідок проникнення, укорінення чи поширення шкідливих організмів.

Санітарні або фітосанітарні заходи, зокрема, включають усі нормативно-правові акти, які стосуються питань забезпечення безпечності харчових продуктів, здоров'я тварин і карантину рослин; виробничі процеси та способи виробництва; процедури випробувань, інспекції та ухвалення; карантинні режими, включаючи відповідні вимоги щодо перевезення тварин чи рослин або щодо матеріалів, необхідних для їх виживання під час перевезення; положення щодо відповідних статистичних методів, процедур відбору зразків та методів аналізу ризику; вимоги щодо пакування та маркування, які безпосередньо стосуються безпечності харчових продуктів;

серйозний ризик - будь-яка загроза суспільним інтересам, що потребує оперативного втручання державних органів, у тому числі така, наслідки якої не виявляються негайно;

сертифікація - підтвердження відповідності третьою стороною (особою, яка є незалежною від особи, що надає об'єкт оцінки відповідності, та від особи, що заінтересована в такому об'єкті як споживач чи користувач), яке стосується продукції, процесів, послуг, систем або персоналу;

система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР) - система, яка ідентифікує, оцінює і контролює небезпечні фактори, що є визначальними для безпечності харчових продуктів;

система оцінки відповідності - правила, процедури та управління для проведення оцінки відповідності;

стадії виробництва та обігу харчових продуктів - будь-які стадії, у тому числі виробництво, зберігання, транспортування, реалізація або постачання харчових продуктів кінцевому споживачу;

стандарт - документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений уповноваженою організацією, який встановлює правила, інструкції або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, включаючи продукцію, процеси або послуги, дотримання яких є не обов'язковим. Стандарт може містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи послуги. Стандарт не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених санітарними заходами;

стандарт - нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та

спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері;

стандартизація - діяльність, що полягає в установленні положень для загального та неодноразового використання щодо наявних чи потенційних завдань і спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері;

суб'єкт господарювання - зареєстрована в установленому законодавством порядку юридична особа (підприємство, установа, організація) незалежно від організаційно-правової форми і форми власності (далі - підприємства та організації) та фізична особа - підприємець, які провадять діяльність на території України;

суб'єкти господарювання - виробник, уповноважений представник, імпортер та розповсюджувач;

ступінь ризику - рівень небезпеки (загрози) суспільним інтересам, що становить або може становити продукція;

суспільні інтереси - безпека життя та здоров'я людей, безпечні умови праці, захист прав споживачів (користувачів), захист довкілля.

сфера призначення - перелік процедур оцінки відповідності та видів продукції, стосовно яких згідно з відповідним технічним регламентом призначено орган з оцінки відповідності;

технічна специфікація - документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинна задовольняти продукція, процес або послуга;

технічне регулювання - правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції чи інших видів державного нагляду (контролю);

технічні умови - нормативний документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинна відповідати продукція, процес або послуга, та визначає процедури, за допомогою яких може бути встановлено, чи дотримані такі вимоги;

технічні умови - документ, затверджений оператором ринку, в якому визначені технічні вимоги до харчових продуктів та/або процесів їх виробництва;

технічний регламент - нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи відповідні процедурні положення, додержання яких є обов'язковим. Він може також включати або виключно стосуватися вимог до термінології, позначень, пакування, маркування чи етикетування в тій мірі, в якій вони застосовуються до продукції, процесу або методу виробництва;

технічний регламент - нормативно-правовий акт, затверджений рішенням Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, спільними або окремими рішеннями європейських законодавчих органів - Європейської Комісії, Європейської Ради, Європейського Парламенту, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Технічний регламент може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва. Технічний регламент не містить санітарні заходи. У разі відсутності технічного регламенту щодо певного об'єкта регулювання, затвердженого рішенням Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України, застосовується, за

наявності, технічний регламент Європейського Союзу;

тип засобу вимірювальної техніки - сукупність засобів вимірювальної техніки того самого призначення, які мають один і той самий принцип дії, подібну конструкцію та виготовлені за тією самою технічною документацією;

традиційний харчовий продукт - харчовий продукт з особливими характеристиками, що чітко відрізняють його від інших продуктів цього ж виду у результаті використання традиційних інгредієнтів та/або внаслідок традиційного складу, та/або використання традиційної технології виробництва/переробки. Традиційним харчовим продуктом є той, що використовується в практиці та/або відповідає специфікаціям, що існували останні 30 років до моменту визначення того, чи підпадає харчовий продукт під категорію традиційних. Зміни у пакуванні та маркуванні, які не змінюють особливі характеристики традиційного продукту, не впливають на його визначення як традиційного;

уповноважений представник - будь-яка фізична чи юридична особа - резидент України, яка одержала від виробника письмове доручення діяти від його імені стосовно визначених у цьому дорученні завдань.

управління ризиком - процес вибору альтернативних рішень на підставі результатів оцінки ризику та у разі необхідності вибору і впровадження відповідних засобів управління (контролю), включаючи коригувальні заходи;

фасований товар - призначений для продажу товар, упакований за відсутності кінцевого споживача, при цьому кількість товару в упаковці має певне значення, зазначене на упаковці, що відповідає заздалегідь вибраному номінальному значенню і яке не може бути змінене без розкривання упаковки або її видимого пошкодження.

харчова добавка - речовина, яка зазвичай не вважається харчовим продуктом або його складником, але додається до харчового продукту з технологічною метою в процесі виробництва та у результаті стає невід'ємною частиною продукту (термін не включає забруднюючі речовини, пестициди або речовини, додані до харчових продуктів для поліпшення їх поживних властивостей);

харчовий продукт - речовина або продукт (неперероблений, частково перероблений або перероблений), призначені для споживання людиною. До харчових продуктів належать напої (в тому числі вода питна), жувальна гумка та будь-яка інша речовина, що спеціально включена до харчового продукту під час виробництва, підготовки або обробки.

Термін "харчовий продукт" не включає:

- корми;
- тварин, які не призначені для споживання людиною живими;
- рослини (до збору врожаю);
- лікарські засоби;
- косметичні продукти;
- тютюн і тютюнові вироби;
- наркотичні і психотропні речовини у межах визначень Єдиної Конвенції ООН про наркотики 1961 року і Конвенції ООН про психотропні речовини 1971 року;
- залишки та забруднюючі речовини;

харчовий продукт для спеціальних медичних цілей - спеціально розроблений та виготовлений продукт, який споживається під наглядом лікаря. Цей продукт призначений для часткової або повної заміни звичайного раціону харчування пацієнтів

з обмеженою, ослабленою або порушеною здатністю приймати, перетравлювати, засвоювати звичайні харчові продукти або певні поживні речовини, що містяться в них, або їх метаболіти. Харчові продукти для спеціальних медичних цілей також можуть призначатися для повного або часткового годування пацієнтів з іншими визначеними лікарями потребами, які неможливо задовольнити шляхом модифікації звичайного раціону харчування;

харчовий продукт для контролю ваги - спеціально розроблений та виготовлений харчовий продукт, призначений для вживання під час дотримання низькокалорійного раціону харчування для зменшення ваги, який при вживанні згідно з інструкцією оператора ринку заміняє щоденний раціон харчування;

харчовий продукт тваринного походження - молоко, м'ясо, риба, молюски і ракоподібні, у тому числі свіжі, охолоджені або заморожені, яйця, мед, їх похідні та інші продукти, виготовлені з частин тварин, окремих їх органів та/або тканин, призначені для споживання людиною.

Рекомендована література

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : станом на 07.02.2019 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Про стандартизацію [Електронний ресурс] : закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.
4. Про метрологію та метрологічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 5 червня 2014 р № 1314-VII / Верховна Рада України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18>.
5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності [Електронний ресурс] : закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19/page?text=%F1%E5%F0%F2%E8%F4%B3%EA%E0%F2>
6. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів [Електронний ресурс] : закон України від 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР / Верховна Рада України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>.
7. Про загальну безпечність нехарчової продукції [Електронний ресурс] : закон України від 2 грудня 2010 року № 2736-VI / Верховна Рада України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17>.
8. Про затвердження визначень основних одиниць SI, назв та визначень похідних одиниць SI, десяткових кратних і частинних від одиниць SI, дозволених позасистемних одиниць, а також їх позначень та Правил застосування одиниць вимірювання і написання назв та позначень одиниць вимірювання і символів величин [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 04.08.2015 № 914 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1022-15>.
9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
10. Про положення про державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів [Електронний ресурс] : указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 465/2011 / Президент України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/465/2011>.
11. Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації [Електронний ресурс] : розпорядження КМУ від 26 листопада 2014 р. № 1163-р / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1163-2014-%D1%80>.
12. Національне агентство з акредитації України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://naau.org.ua>.
13. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

14. Міжнародна організація зі стандартизації [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.iso.org>.
15. International Organization for Standardization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.iso.org/casco.html>.
16. Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://uas.org.ua>.
17. Андрійчук В. Г. Вплив угоди про асоціацію між Україною та ЄС на митно-тарифне регулювання і зовнішньоторговельний режим сторін / В. Г. Андрійчук, І. І. Іванов // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 13. – С. 4–15.
18. «Блакитна настанова» — зелене світло розумінню вільного обігу продуктів в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.association4u.com.ua/index.php/uk/2-uncategorised/276-blue-guide-association4u-translation-ukr>.
19. Гарасим Ю. Й. Аналіз національної системи стандартизації і сертифікації у контексті угоди про асоціацію України та ЄС / Ю. Й. Гарасим // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 3. – С. 58-65.
20. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління : звіт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. – К., 2013. – 127 с.
21. Кирилюк Ю. В. Особливості імплементації економічної частини угоди про асоціацію України з ЄС / Ю. В. Кирилюк // Чотириохрівневе забезпечення соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграційних процесів (держава, регіон, галузь, підприємство) : монографія / за заг. ред. В. Ф. Савченка, Т. Л. Шестаковської. – Чернівці, 2016. – С. 67–83.
22. Можливості і застереження щодо наслідків уведення в дію положень Угоди про асоціацію між ЄС та Україною / за ред. В. М. Гейця. – К.: ДУ «Ін-т екон. та прогноз.» НАН України, 2013. – 98 с.
23. Оносова І. А. Моніторинг і оцінка стану гармонізації національних стандартів на харчову продукцію в контексті державної політики України / І. А. Оносова // Товарознавство та інновації. – 2013. – Вип. 5. – С. 179–187.
24. Основи стандартизації та сертифікації товарів і послуг : опорний конспект / І. П. Студеняк, Ю. М. Ажнюк, І. М. Чучка. – Київ : Кондор, 2007. – 152 с
25. Рудік О. Угода про асоціацію з ЄС: значення для України / О. Рудік // Казна України. - 2014. - № 5. - С. 10–14.
26. Стандартизація, метрологія, сертифікація та управління якістю : опорний конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Харків : ХДУХТ, 2016. - Режим доступу : <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1598/182.pdf>.
27. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві : підручник / О. Ю. Давидова. - Х. : Вид-во Іванченка І.С., 2018. –488 с.

Допоміжні ресурси

28. Міжнародна електротехнічна комісія (International Electrotechnical Commission (IEC)) [Електронний ресурс] : веб сайт. – Режим доступу : <https://www.iec.ch/>.
29. Міжнародний союз електрозв'язку (International Telecommunication Union) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу :

<https://www.itu.int/en/Pages/default.aspx>.

30. Європейський комітет із стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CEN/CENELEC) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.cencenelec.eu/Pages/default.aspx>.

31. Європейський інститут телекомунікаційних стандартів (European Telecommunications Standards Institute (ETSI) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.etsi.org/>.

32. Міжнародне бюро мір і ваг (Bureau international des poids et mesures, BIPM) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.bipm.org/fr/about-us/>.

33. Міжнародна організація законодавчої метрології (фр. Organisation Internationale de Métrologie Légale, OIML, англ. International Organization of Legal Metrology) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.oiml.org/en>.

34. Міжнародна конфедерація з вимірювань (International Measurement Confederation (IMEKO) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.imeko.org/>.

35. Всесвітня метеорологічна організація (World Meteorological Organization (WMO) [Електронний ресурс]: веб-сайт. – Режим доступу : <https://public.wmo.int/en>.

36. Система з сертифікації виробів електронної техніки (Quality Assessment System For Electronic Components (IECQ) [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.iecq.org/index.htm>.

ЗМІСТ

Передмова	3
Методичні вказівки щодо семінарських (практичних) занять з дисципліни	3
Модуль 1. Міжнародна система стандартизації	4
Тема 1. Міжнародна стандартизація та її роль у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами	4
Тема 2. Міжнародна організація з питань стандартизації	6
Тема 3. Міжнародна стандартизація і міжнародні системи сертифікації. Міжнародні стандарти	8
Тема 4. Серія стандартів ISO 9000 - Менеджмент якості	10
Тема 5. ISO 22000 – Безпека харчових продуктів та серія стандартів ISO 14000 – Екологічний менеджмент	12
Модуль 2. Міжнародна система сертифікації	14
Тема 6. Політика європейського співтовариства з оцінювання відповідності	14
Тема 7. Комітет по оцінці відповідності (CASCO): роль та основні функції	16
Тема 8. Особливості системи стандартизації та сертифікації в Україні	17
Тестові завдання	20
Термінологічний словник	41
Рекомендована література	56

Навчальне видання

**МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА
СЕРТИФІКАЦІЇ**

Методичні рекомендації

Укладач: **Павлюк** Світлана Іванівна

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Ум. – друк. арк. **1,56**

Тираж 5прим.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, буд. 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.